

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра іноземних мов професійного спрямування

ENGLISH FOR SPATIAL PLANNING AND DEVELOPMENT

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи
студентів спеціальності 193 *Геодезія та землеустрій*
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
(частина 1)

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри іноземних
мов
професійного спрямування
протокол № 4 від 30.10.2018р.

Чернігів 2018

English for spatial planning and development: методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності 193 *Геодезія та землеустрій* (частина 1) / Укл.: О. В. Ніколаєнко, Т. О. Ушата. Чернігів : ЧНТУ, 2018. 72 с.

Укладачі: О. В. Ніколаєнко, старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування,
Т. О. Ушата, , старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування

Відповідальна за випуск: Литвин С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування

Рецензент: Литвин С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Вступ

Методичні вказівки з англійської мови **English for spatial planning and development (частина 1)** призначені для практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності 193 *Геодезія та землеустрій*.

Навчальний матеріал охоплює загальні поняття, основні напрямки й принципи геодезії та землеустрою, особливості сільського землевикористання, умови впровадження загального планування та етапи його реалізації на основі відповідної методології та стратегії. Кожен розділ базується на тексті для вивчаючого читання, що дозволяє ознайомитися з професійною термінологією, поглибити знання в професійній сфері. Тлумачення термінів та понять в текстах та переклад активної лексики, що подається в кожному розділі, полегшують сприйняття та розуміння інформації.

Різноманітні вправи спрямовані на перевірку розуміння прочитаного, опанування лексики фахової тематики, формування професійної іншомовної комунікативної компетенції.

Методичні вказівки розраховані на студентів, які володіють базовою граматиною англійської мови.

Contents

Module 1	
COMMON UNDERSTANDING OF LAND USE PLANNING.....	5
Module 2	
MAIN DIRECTIONS AND PRINCIPLES IN LAND USE PLANNING.....	9
Module 3	
COMPREHENSIVE PLANNING AND MAJOR STEPS.....	13
Module 4	
RURAL AND AGRICULTURAL LAND USE PLANNING.....	20
Module 5	
BOTTOM-UP AND TOP-DOWN PLANNING.....	27
Module 6	
IMPLEMENTING LAND USE PLANNING IN DEVELOPMENT COOPERATION.....	34
Grammar practice.....	38
Рекомендована література.....	72

Module 1

COMMON UNDERSTANDING OF LAND USE PLANNING

1.1. Discuss the questions:

- 1) What is land? Why do people need it?
- 2) How can people raise awareness about the value of land as a resource for crucial ecosystem services?

1.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

communities, facilities, drinking, limited, tremendous, health, filter, quality, encouraging, conserving, protect, society

Our air and water are ___1___ resources. The tree canopy and vegetation serve as crucial filters for our air. Wetlands that border our rivers, lakes and streams ___2___ pollution before it reaches our ___3___ water. If we do not remove the pollutants that our ___4___ puts into the air and water, we consume them ourselves. In many ___5___ it is not uncommon for air ___6___ alerts to close schools and businesses. Nearly half of the river miles in America are too polluted to provide safe drinking water. Both planning land use and solutions made in construction play an important role for the wellbeing of local residents. An effective land use planning makes construction more sustainable.

Conserving land in local communities helps ___7___ these important resources. In addition to ___8___ and food benefits, ___9___ land increases property values near greenbelts, saves tax dollars by ___10___ more efficient development, and reduces the need for expensive water filtration ___11___. Study after study has demonstrated the ___12___ economic benefits of land conservation. Recent studies indicate that for every \$1 invested in conservation easements, an annual return of \$6 or more is generated for the community.

1.3. Read, translate the following words and learn them by heart:

Land, inhabitants, development, planning, provide, profoundly, gift, use, surveying, basis, nature, qualified, directly, ownership, prosperous, skills, peasant, important.

1.4. Read, translate the following word-combinations and learn them by heart. Using the following vocabulary, compose as many sentences in Ukrainian as possible and make your partner translate them into English:

Land use, land use planning, land surveying, a land surveyor, profoundly educated, land information, advanced countries, to sustain life, to pose a question, opposite situation, a simple answer, individual basis, an aspect of survival, land ownership, land tenure.

1.5. Read and put the following paragraphs into the correct order:

The Individual and Society

- A. The inhabitants of cities are totally incapable of providing for them- selves, directly, the means of survival. Here we can observe the opposite situation - a high level of living together with an extreme economic dependence. Such people

depend upon the efforts and cooperation of many thousands of specialist workers, among them land use planners.

- B. Some people have the abilities to sustain life without outside assistance. But a large percentage of the human race of the third world still lives in very small self-sufficient peasant communities. These people experience great poverty, but they provide on an individual basis, for their own survival. They have a degree of economic independence.
- C. Land use planning is concerned with land cadastre, land relations, land improvement, agriculture, soil sciences, law, geodesy, geography, computer science, etc. To solve these problems land use planners must be not only qualified but profoundly educated specialists.
- D. Effective land use planning is impossible without land information. Such information includes land resource capacity, land tenure, land ownership and land use. Even in the prosperous, economically advanced countries there is an aspect of survival. Land helps people to survive. That's why lands are very important resources for men.
- E. It is obvious that any textbook on land use planning begins by posing the question, "What is land use planning about?" It is not a difficult problem to give a simple answer to this basic question. Land use planning or land surveying is a process of managing the use and development of land resources in a sustainable way. It is essentially a study of the methods in which land use planners apply their knowledge, skills and efforts to the gifts of nature in order to satisfy their needs and wants.

1.6. Find a pair of synonyms:

Skill, trucks, land use planning, make, a land surveyor, community, compel, society, automobiles, a land use planner, land surveying, level, knowledge, standard.

1.7. Read the text again and find the English equivalents to the Ukrainian ones:

Глибоко освічений спеціаліст, великій відсоток, ставити питання, регулювати землевпорядкування, проста відповідь, вирішувати проблему, інформація про землю, допомога ззовні, складне питання, економічна незалежність, підтримувати життя, засоби виживання, протилежна ситуація, для задоволення потреб

1.8. Translate the sentences into English:

1. Землевпорядкування – давня наука, що спрямована на раціональне використання обмежених земельних ресурсів.
2. Інформація про землю складається із даних про землеволодіння, землекористування, та потенціалу земельних ресурсів.
3. Ефективний землеустрій не можливий без інформації про землю, її кількість та якість.
4. Люди використовують свої знання та навички для задоволення своїх потреб.
5. Навіть в країнах з розвинутою економікою постає питання про виживання.

6. Землепорядник може правильно відповісти на питання про земельний устрій.

1.9. Fill in the prepositions:

1. Land use planning is a process ... managing the use and development ... land resources ... a sustainable way. 2. Land helps people ...survive. 3. Many textbooks begin ... posing the basic question. 4. It is not a difficult problem ... give a right answer ... the main question. 5. ... order ...satisfy men's needs and wants people apply their knowledge ... the gifts ... nature.

1.10. Put questions to the selected parts of the sentences:

1. A *land surveyor* solves many problems. 2. The inhabitants *decide* problems of survival. 3. This information includes *land ownership and land tenure*. 4. Some people have the ability *to sustain life without outside assistance*. 5. A large percentage of the human race still lives *in very small self-sufficient peasant communities*.

1.11. Fill in the gaps using the given verbs in the appropriate Grammar Tense:

1. This textbook ... by posing the basic question (to begin). 2. Effective land use planning ... impossible without land information (to be). 3. Some people ... knowledge and skills to satisfy their wants (to apply). 4. Land ... people to solve different problems (to help). 5. Nature ... men's needs and wants in many ways (to satisfy).

1.12. Answer the following questions and develop a dialogue with your partner:

1. What do most textbooks on land use planning begin by?
2. Why do people apply their knowledge and skills?
3. What is effective land use planning impossible without?
4. Are lands very important resources for humans? Why?
5. How does a large percentage of the human race still live?
6. What does land information include?
7. Do we observe a high level of living in large cities?
8. Is it important to have economic independence? Why?

1.13. Summarize the text (5-7 sentences) using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...

The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...

The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...

The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...

The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...

In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...

My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...

I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...

I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ...– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....

(e.g. - **I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science.** – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

Module 2

MAIN DIRECTIONS AND PRINCIPLES IN LAND USE PLANNING

2.1. Discuss the questions:

- 1) What is land use planning?
- 2) What principles of efficient land use planning can you name?

2.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

- A. to conserve land resources
- B. prerequisites for
- C. settling conflicts
- D. participants
- E. a long-term investigations
- F. successful negotiations
- G. on the basis of
- H. traditional rural societies
- I. core task of land use planning
- J. concerning
- K. taken into account
- L. to be implemented
- M. principles of land use planning
- N. interests and objectives
- O. free access to

On the basis of ___1___ some ___2___ are presented. Land use planning is a dialogue, creating the ___3___ the ___4___ and cooperation among stockholders. The ___5___ consists of initiating a communication and cooperation process which “allows all ___6___ to formulate their ___7___ in the dialogue”.

It is obvious that ___8___ sound decisions a sustainable form of land use is proposed “whereby the aims and interests of other participating group are taken into account to the greatest possible extent”. It should be noticed that ___9___ have their own way of approaching problems and ___10___ ___11___ land use. In the process of land use planning such mechanisms have to be recognized, understood and ___12___. Land use planning requires transparency. Therefore, ___13___ information for all participants is a prerequisite.

Land use planning is implementation-oriented. Land use planning has to consider how the negotiated decisions are ___14___. Land use planning does not end with the land use plan. The implementation of limited measures (e.g. the development of cultivation techniques which ___15___) plays an important role in increasing the trust of the people in the village as far as the planning process is concerned.

2.3. Match the Ukrainian and English equivalents of word-combinations and learn them by heart. Compose as many sentences in Ukrainian as possible and make your partner translate them into English:

1. other purposes	a) компанії
2. soil fertility	b) власники
3. granting land sites	c) дії пов'язані з
4. actions connected with	d) підтвердження права
5. certifying the right	e) надання земельних наділів
6. research and estimation	f) підготовка документів
7. proprietors	g) дослідження та оцінка
8. rational	h) родючість ґрунту
9. economically and ecologically	i) адміністративно-територіальний
10. compelled immigrants	j) садівництво та городництво
11. effective functioning	k) здійснення допомоги
12. preparation of materials	l) вимушені переселенці
13. rendering assistance	m) інші цілі
14. enterprises	n) економічно та екологічно
15. quantitative and qualitative indicators	o) кількісні та якісні показники
16. administrative-territorial	p) раціональний
17. gardening	q) продуктивне функціонування

2.4. Read the text and insert vocabulary given in Activity 2.3. Title it and give reasons for your choice:

The complex of land use planning work in modern conditions provides the _____1_____ redistribution of land and formation of new land uses, fixing in nature the borders of the sites, with complex _____2_____ of land, creation of land fund for _____3_____ and granting the sites to them, etc. The main attention now is paid to performance of the following work:

- _____4_____ for the official registration of papers, certifying the right on land (including the _____5_____ of land shares);
- _____6_____ to the agricultural enterprises in their reorganization (reforming), including development of the land use planning projects providing _____7_____ proved formation of new land uses;
- maintenance of all agricultural enterprises with cadastral maps in which _____8_____ of each site of farmland are reflected;
- the analysis of land fund use with the purpose of opportunity definition of _____9_____ to citizens for conducting personal part-time farming, _____10_____, housing construction and _____11_____;
- preparation of the materials connected with an establishment of restrictions in using land and giving the rights for them to other persons.

The main directions of land use planning activity are:

- scientific maintenance and forecasting consequences of planned land transformations;

- substantiation and realization of general state policy in planning and organization of _____12_____ land use and protection of all categories of land irrespective of ownership forms and a departmental accessory of the land sites;
- maintenance of target land use, preservation of valuable land sites in agricultural production;
- formation and accommodation of ecologically and economically justified, compact and rational landed properties and land uses;
- creation of territorial conditions for _____13_____ the industrial organizations and _____14_____ ;
- a complex of measures development on improvement of agricultural areas, on increasing _____15_____, maintenance of steady landscapes and protection of land;
- survey the grounds with an establishment (restoration) in nature (on land) _____16_____ and production borders in a state system;
- manufacturing the documents _____17_____ on land.

2.5. Find the following words and word-combinations in the text Activity 2.4. and translate them into Ukrainian:

actions connected with	quantitative and qualitative indicators
redistribution of	with the purpose/for the purpose
to fix the borders	substantiation and realization
research and estimation of land	irrespective of
compelled immigrants	maintenance
to grant the sites to	soil fertility
to pay the main attention to	steady landscape
to prepare materials	administrative-territorial borders
the official registration	
to certify the right on land	
the proprietors of land shares	
to render assistance to	
to maintain with cadastral maps	

2.6. Answer the questions and develop a dialogue with your partner:

1. How can you explain the core task of land use planning (geodesy)?
2. What academic disciplines is land use planning connected with and why?
3. What does the complex of land use planning work contain?
4. What for do proprietors prepare materials?
5. Why is the assistance rendered to the agricultural enterprises?
6. What purposes are sites granted for to citizens and compelled immigrants?
7. What directions of land use planning activity do you know?
8. What 5 principles of land use planning can you name?

2.7. Read the text again and decide if the following statements are true or false. Correct the false ones and prove the true ones:

1. The complex of land use planning work includes creation of territorial conditions for effective functioning the organizations and enterprises.
2. Agricultural enterprises send cadastral maps to the regional agency of land use planning to get a land certificate.
3. If you want to be granted with a land site you cannot do it without the help of official organizations which provide land use planning service.
4. The only institution that can manufacture the documents so that to restrict in using land of one person and give the rights for the site to other person is a court.
5. Land use planning organizations can substantiate and realize state policy in planning and organization of rational land use and protection of only state ownership forms.

2.8. Summarize the text using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...

The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...

The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...

The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...

The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...

In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...

My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...

I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...

I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ...– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....

(e.g. - I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science. – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

Module 3

COMPREHENSIVE PLANNING AND MAJOR STEPS

3.1. Discuss the questions:

1. What is planning? What do you usually plan in your life?
2. What essentials does any plan have? Why?

3.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

Akin to, achieve, success, plan, dreams, opinions, specific, powerful, life, vary, minority, fail, planning, discipline

There are so many varying ___1___ on the keys to ___2___ and leading a meaningful, happy, and fulfilling ___3___. Working hard, having ___4___, and sacrificing are just a few examples. However, I believe that one of the integral factors necessary to be successful at anything is ___5___.

If you ask a large group of people what they would like to ___6___ in their lives, the answers will ___7___ considerably. However, if you ask the same group of people if they have developed a ___8___ plan to achieve their goals, it is more than likely that only a small ___9___ have taken the time to do just that. In other words, while all of us have desires and ___10___, very few of us have actually taken the time to write down a specific plan detailing how to go about achieving them.

Planning your life is one of the most ___11___ and effective ways to attain what you want. Nobody plans to ___12___; they simply fail to ___13___. Put another way, failing to plan is ___14___ planning to fail.

3.3. Read and memorize the new vocabulary:

chance (n.)	можливість, шанс
comprehensive (adj.)	вичерпний, повний
design (v.)	проекувати, планувати, розробляти
request (n.)	вимога, прохання
creditworthiness (n.)	кредитоспроможність
sequence (n.)	послідовність
merchandising (n.)	збільшення об'єму продажу
inventory (n.)	інвентаризація
approach (n.)	підхід, концепція, метод
conviction (n.)	переконання, ствердження
commitment (n.)	забов'язання
unexpectedness (n.)	несподіваність
abundantly (adv.)	рясно, з надлишком
suitability (n.)	відповідність

3.4. Read and translate the text. Title it and give reasons for your choice:

Chances of success for any business are greatly increased when attention is first directed to a comprehensive plan. When a land use plan is made for any new farm the land use planners should design a comprehensive planning. If financial assistance is necessary to be got from bankers, trade creditors, or investors, their first request will be to see the total plan. With it they can visualize the creditworthiness of the farm.

There is no one sequence of steps in planning that is agreed upon by all the authorities in any field. The most important thing in planning even a small farm is that all phases of its operations must be considered. The land surveyor planning a new farm should have very definite ideas about profits, financing, accounting, records, merchandising plans, location, market and customers, general method of operation, policies, advertising and promotion, amount and type of expenses, break-even-point, legal form of management, and inventory valuation methods, among other factors.

The desired income approach to the entire planning process suggests that the land use planner's first question should be, "How much profit do I expect to receive from this farm in return from investing my time, and money in it?" This approach is based on the conviction that this question has been neglected much too often by new farm planners. No commitments, contracts, or obligations relative to a new farm should be undertaken without a clear idea of what profits are possible over at least the first year of operations.

The more we know about the circumstances around us, the better we can prepare the firm to protect itself against different unexpectedness.

Using the desired income approach one should take into consideration important steps in planning. To complete a projected income statement the land use planner should determine what profit he wants from this firm, recognizing the time he will give and the investment he will have.

With the profit figure clearly in mind, it is possible, using statistics that are abundantly available, to calculate the production volume that is necessary to produce that particular profit.

It is also necessary to survey and test the market. The land use planner should involve close study of the production needs of the farm and make proper decisions on how they are to be met. Here he decides whether to rent or buy the farm, whether to buy delivery trucks or and on what terms. He should also decide whether to hire a delivery service or eliminate such service at all.

The land use planner has to study the location and the particular site chosen for specific characteristics. Too many small farms are located in space without any analysis of the suitability of that space as a location for the specific type of farm planned. Planners should not only study the characteristics of the legal forms of organization, they should also seek out the true management advantages. Merchandising plan should be also taken into account. Merchandising is a broad

term. It is popularly known today as “the total marketing concept”. It covers many things – plans for presenting products to customers, lines of product, sales promotion plans, and other associated activities. An adequate system of land uses should be established. Proper land uses are, essential to decision making by the land use planners.

3.5. Read, translate the following word-combinations and learn them by heart. Compose as many sentences in Ukrainian as possible and make your partner translate them into English:

1. підраховувати об'єм виробництва	11. досліджувати та випробувати ринок
2. спрямовувати увагу на	12. усувати
3. брати до уваги	13. підхід
4. геодезист	14. єдина послідовність кроків
5. фінансова допомога	15. методи інвентаризації
6. перший рік роботи підприємства	16. бути узгодженим
7. залучити ретельне вивчення (чогось)	17. реклама та просування (стимулювання)
8. точка рівноваги	18. законні форми управління
9. вичерпний план	19. кредитоспроможність
10. вкладати гроші та час	20. звіт

3.6. Match the words with their explanations:

1. business	a) a collection of information shown in numbers; the science of collecting, classifying and analyzing such information.
2. planning	b) the positive gain from an investment or business operation after subtracting for all of loss.
3. investor	c) spatial location of a building, facility, or structure; domicile, controlling jurisdiction, or location of a firm or trust for legal purposes.
4. creditworthiness	d) the activity of making, buying, selling or supplying things for money; commerce; trade.
5. profit	e) a creditor's measure of an individual's or company's ability to meet debt obligations.

6. break-even-point	f) the process of setting goals, developing strategies, and outlining tasks and schedules to accomplish the goals.
7. statistics	g) contract involving transfer of the possession and ownership (title) of a good or property, or the entitlement to a service, in exchange for money or value.
8. rent	h) the point at which cost or expenses and revenue are equal: there is no net loss or gain.
9. site	i) an individual who commits money to investment products with the expectation of financial return.
10. sales	j) compensation paid by a tenant (or lessee) to the property owner (or lessor) for use or occupancy of a property.

3.7. Fill in the sentences with the missing words and expressions:

Profits, the legal forms of organization, a comprehensive plan, unexpectedness, merchandising, the total plan, the production needs, the creditworthiness, the particular site, all phases.

1. Chances of success for any business are greatly increased when attention is first directed to ... .
2. If financial assistance is necessary from bankers, trade creditors, or investors, their first request will be to see ... .
3. With the help of the total plan the bankers, trade creditors, or investors can visualize ... of the farm.
4. The most important thing in planning even a small farm is that ... of its operations must be considered.
5. No commitments, contracts, or obligations relative to a new farm should be undertaken without a clear idea of what ... are possible over at least the first year of operations.
6. The more we know about the circumstances around us, the better we can prepare the farm to protect itself against different ... .
7. The land use planner should involve close study of ... of the farm and make proper decisions on how they are to be met.
8. The land use planner has to study the location and ... chosen for specific characteristics.
9. Planners should not only study the characteristics of ..., they should also seek out the true management advantages.

10.... or “the total marketing concept” covers many things – plans for presenting products to customers, lines of product, sales promotion plans, and other associated activities.

3.8. Make up a short text using the following expressions:

A comprehensive plan, financial assistance, bankers, a small farm, the land surveyor, market and customers, legal form of management, advertising and promotion, a particular profit, sales promotion plans.

3.9. Replace the underlined words with their synonyms from the right.

Chances of success for any business are greatly increased when **attention** is first directed to a comprehensive plan.

If financial assistance is necessary from bankers, trade creditors, or investors, their first request will be to see the total plan.

The most important **thing** in planning even a small farm is that all **phases** of its operations must **be considered**.

How much **profit** do I expect to receive from this farm in return from investing my time, and money in it?

The more we know about the **circumstances** around us, the better we can prepare the farm to protect itself against different **unexpectedness**.

It is also necessary to **survey** and test the market.

Merchandising is a **broad** term.

support, gain,
stages,
extensive,
happenings,
examine, taken
into
account,
notion, get,
suddenness

3.10. Translate the following sentences from Ukrainian into English:

1. Генеральний (вичерпний) план допомагає створити уявлення про кредитоспроможність фермерського господарства.

2. Плануючи нове фермерське господарство, землевпорядник повинен чітко уявляти обсяг майбутнього прибутку та фінансування.

3. Жодні угоди, контракти або забор'язання не повинні укладатися без виразного уявлення про можливий прибуток, принаймні, у перший рік роботи.

4. Маючи в своєму розпорядженні точні цифри про прибуток, використовуючи статистичні дані, можливо підрахувати необхідний обсяг продажів.

5. Землевпорядник повинен ретельно вивчити виробничі потреби ферми і прийняти відповідні рішення щодо їх задоволення.

3.11. Find antonyms among the following words.

Success, first, definite, profit, advertising, question, receive, relative, better, abundantly, promotion, indefinite, worse, give, misfortune, loss, last, answer, foreign, scarcely.

3.12. Answer the following questions to the text and develop a dialogue with your partner:

1. Due to what the chances of success for any business are greatly increased?
2. What will be the first request when financial assistance is necessary from bankers, trade creditors, or investors? Why?
3. Is there any sequence of steps in planning?
4. What definite ideas should the land surveyor have when planning a new farm?
5. What does the income approach mean to the entire planning process?
6. What should a land use planner take into consideration in order to calculate the production volume that is necessary to produce a particular profit?
7. The land use planner should involve close study of the production needs of the farm and make proper decisions on how they are to be met. What kind of decisions does the author speak about?
8. Why does the land use planner have to study the location and the particular site chosen for specific characteristics?
9. What should planners study along with the characteristics of the legal forms of organization?
10. What does merchandising or the term of “the total marketing concept” relate to?

3.13. Use the word at the end of each gap to form a new word (adjective, noun, verb, adverb) with which to fill the gap.

We earn our ___ (LIVE) in America today in peaceful_____ (COMPETE) with people all across the Earth. Profound and (POWER) forces are shaking and (MAKE) our world, and the urgent question of our time is whether we can make change our friend and not our enemy. This new world has already (RICH) the lives of millions of Americans who are able to ___ (COMPETITION) and win in it. But when most people are working harder for less, when others cannot work at all, when the cost of health care devastates families and threatens to (BANK) our enterprises, great and small, when the fear of crime robs law abiding citizens of their (FREE), and when millions of poor children cannot even imagine the lives we are calling them to lead, we have not made change our friend.

3.14. Project work

Make up a comprehensive survey of an agricultural farm you were asked to plan. Don't forget about main steps of planning.

3.15. Summarize the text using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...

The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...

The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...

The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...

The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...

In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...

My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...

I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...

I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ...– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....

(e.g. - I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science. – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

Module 4

RURAL AND AGRICULTURAL LAND USE PLANNING

4.1. Discuss the questions:

- 1) What is the aim of rural and agricultural land use planning?
- 2) What challenges, outputs and prospects of rural and agricultural land use planning can you mention?

4.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

degradation, rural, communities, effective, obstacle, local, indicators, ecological, management, problems, environmental, majority, demographic, legislation

A significant number of economic, social and ___1___ problems have accumulated in all areas of Ukraine and pose a serious ___2___ to sustainable development. Those ___3___ are particularly acute in the ___4___ areas. The local rural communities in Ukraine have the lowest ___5___ of economic development, significant social problems, including particularly acute ___6___ and employment problems, and an unfavorable ___7___ situation caused by poor municipal infrastructure, land ___8___, etc.

The vast ___9___ of the rural communities in Ukraine have no plans for their own territories' development. In such circumstances, the introduction of landscape planning tools is an ___10___ means of identifying the existing development problems and environmental ___11___ issues, as well as of defining the best ways for the integrated development of the local rural ___12___. A number of reasons prevents introduction of such planning in Ukraine, including the flaws in the ___13___, lack of interest among managers of rural communities and low activity of ___14___ people on the issues which determine the future of their settlements.

4.3. Read and memorize the new vocabulary:

assessment (n.)	оцінка
degrade (v.)	погіршувати
encourage (v.)	підтримувати, підбадьорювати
the broadest meaning (n.)	найширше значення
deal with(v.)	мати справу з
recreational (adj.)	оздоровчий, розважальний
feasibility (n.)	можливість здійснення
concern (v.)	цікавитися, займатися, стосуватись
suitability matching (n.)	підбір відповідностей
credit schemes (n.)	схеми кредитування

issue (n.)	проблема, результат, питання
overgrazing (n.)	надмірне виснаження пасовиськ
deforestation (n.)	обезліснення, вирубка лісів
equity (n.)	справедливість, власний капітал

4.4. Read and translate the text. Title it and give reasons for your choice:

Land use planning can be defined as the systematic assessment of land and water potential, alternative systems of land use and other physical, social and economic conditions. The purpose is to select and adopt land use options which are the most beneficial to land users without degrading the resources of the environment, together with the selection of measures most likely to encourage such land uses.

In the broadest meaning of the term, land use planning deals with planning for all types of land use (rural, urban, industrial, recreational, etc.). Land use planning involves many aspects of planning such as designing planning options, evaluation of feasibility (economic, environmental, social impact assessment), and providing assistance to decision maker, implementation and monitoring of plans. Rural land use planning is concerned with all (economic) activities in rural areas, such as agriculture, pastoralism, forestry, wildlife conservation and tourism.

Besides evaluation of the potential of different activities rural land use planning assists in resolving conflicts of interests between groups of land users.

Some of the key aspects of agricultural land use planning are physical and socio-economic ones. Physical aspects involve land evaluation (mapping, analysis, suitability matching), identification of opportunities for change (improve existing land use systems, suggest new land use systems), natural resources management (sustainable land use systems).

The objectives of socio-economic aspects include identification of target groups, weighting options and connection with other administration planning. Such land legislation as access to land, ownership of resources, land reforms are also included in socio-economic aspects as well as training technical staff, farmers and financial framework like credit schemes and products marketing.

Land is a limited resource and the issue of land can lead to such problem as non-sustainable land use: processes of overexploitation (overgrazing, deforestation, erosion hazard).

We need to conserve land resources for future use through sustainable land uses. For successful land use planning it is important to determine the best use of land. It is necessary to take into consideration efficiency, equity, acceptability and sustainability of the land. At the same time conflicts of interests between land users should be resolved.

4.5. Match the words with their explanations:

- assessment (n.)** a) to reduce in worth or value; to impair in physical structure or function; *geology*. to lower or wear by erosion or weathering; to fall below a normal state.

2. **alternative (adj.)**   b) the act or process of making a map.
3. **degrade (v.)**   c) one that admonishes, cautions, or reminds, especially with respect to matters of conduct.
4. **meaning (n.)**   d) the act of appraisal. an amount evaluated, as for taxation.
5. **feasible (adj.)**   e) that can be used instead of something else. not traditional; not following or accepting the usual opinions, methods, styles.
6. **monitoring (n.)**   f) the act or process of removing trees from or clearing a forest.
7. **pastoralism (n.)**   g) capable of being accomplished or brought about; possible.
8. **forestry (n.)**   h) something that is conveyed or signified; sense or significance.
9. **mapping (n.)**   i) a social and economic system based on the raising and herding of livestock.
10. **deforestation (n.)**   j) the science and art of cultivating, maintaining, and developing forests; the management of a forestland.

4.6. Fill in the sentences with the missing words and expressions:

Processes of overexploitation, resolving conflicts of interests, evaluation of feasibility, the systematic assessment, to conserve land resources, socio- economic aspects, to land users, pastoralism, the broadest meaning, physical.

1. Some researchers consider land use planning as ... of land and water potential, alternative systems of land use and other physical, social and economic conditions.
2. One of the basic purposes of land use planning is to select and adapt land use options which are the most beneficial ... without degrading the resources of the environment.
3. In ... of the term, land use planning deals with planning for all types of land use.
4. Land use planners in their work apply many approaches to planning such as designing planning options, ..., providing assistance to decision maker, implementation and monitoring of plans.
5. Rustic land use planning is concerned with all (economic) activities in rural areas, such as agriculture, ..., forestry, wildlife conservation and tourism.

6. Except evaluation of the potential of different activities, rural land use planning assists in ... between groups of land users.
7. ... aspects of land use planning involve land evaluation, identification of opportunities for change and natural resources management.
8. The goals of ... include identification of target groups, weighting options and connection with other administration planning.
9. Land resources are limited and the issue of land can lead to such problem as non-sustainable land use: ... (overgrazing, deforestation, erosion hazard).
10. People need ... for future use through sustainable land uses taking into consideration efficiency, equity, acceptability and sustainability of the land.

4.7. Make up a short text using the following expressions:

Land and water potential, land use options, the resources of the environment, social impact, decision maker, wildlife conservation, resolving conflicts, target groups, training technical staff, erosion hazard.

4.8. Replace the underlined words with their synonyms from the right.

Land use planning can be defined as the **systematic assessment** of land and water potential, **alternative** systems of land use and other physical, social and economic conditions.

Land use planning **involves** many aspects of planning. Rural land use planning **is concerned** with all activities in rural areas. Besides evaluation of the potential of different activities, rural land use planning **assists** in resolving conflicts of interests between groups of land users.

Some of the **key** aspects of agricultural land use planning are physical and socio-economic ones.

Land is a limited resource and the issue of land can **lead to** such problem as non-sustainable land use: processes of overexploitation. We need to **conserve** land resources for future use through sustainable land uses.

helps,
different,
valuation,
incapable,
main, regular,
deals, cause,
include,
preserve.

4.9. Translate the following sentences from Ukrainian into English:

1. В найширшому значенні землевикористання займається плануванням всіх видів землевикористання, включаючи сільськогосподарське, міське, промислове, розважально-оздоровчого.

2. Сільськогосподарське землевикористання стосується всіх (економічних) видів робіт у сільській місцевості (сільського господарювання, тваринництва, лісо господарювання, збереження дикої природи та туризму).

3. Серед суспільно-економічних аспектів ми можемо виділити визначення шуканих груп, зважування можливостей та зв'язки з іншого роду адміністративним плануванням.

4. Земля – це обмежений ресурс і земельне питання може призвести до погіршення землі та надмірного використання пасовиськ, що спричинить ерозію ґрунтів.

5. З метою успішного використання земельних ресурсів необхідно визначити найкращий спосіб землевикористання, щоб зберегти дику природу та отримати прибутки.

4.10. Find antonyms among the following words.

Systematic, rural, non-sustainable, beneficial, unfavorable, broad, limited, urban, chaotic, activity, loose, limited, sustainable, inactivity.

4.11. Answer the following questions to the text:

1. Define the notion of land use planning.
2. What is the purpose of land use planning?
3. What does it deal with?
4. Which aspects of planning do you know?
5. What do you know about rural land use planning?
6. Which are the physical aspects of agricultural land use planning?
7. What are the objectives of socio-economic aspects?
8. Why do we need to conserve land resources?

4.12. Write down the three forms of the following verbs.

To compare, to give, to need, to show, to sing, to occur, to go, to continue, to sit, to cook, to hate, to offer, to cost, to have, to open.

4.13. Fill in the spaces with an appropriate form of speech.

1. Chestnut honey provides quick and ... relief. (EFFECT)
2. Come rain, wind or shine these snapdragons give a superb display over an ... long period. (EXCEPTION)
3. Dreaming of a beautiful home for your ... . (RETIRE)? Enjoy lifetime ownership of a luxury home for an ... price. (AFFORD)
4. The post-war decline in beer ... was practically halted last year. (CONSUME)
5. Better is a dinner of herbs where love is, than a stalled ox and ... therewith. (HATE)
6. In the first quarter of the 18th century people began to realize the ... of hygiene to public health. (IMPORTANT)

7. The ... collapse of the Roman Empire lasted for nearly three hundred years before its final dissolution in AD 476. (GRADE)
8. Jamie's ... of the night's events is hazy but the tabloids will refresh his memory. (RECOLLECT)
9. We are great ... in fate and we believe we're meant to be together. (BELIEVE)
10. I think your stylist has taken her ... from the rubbish dump. (INSPIRE)

4.14. Read the following word-combinations, translate and learn them by heart. Compose as many sentences in Ukrainian as possible and make your partner translate them into English:

Systematic assessment, without degrading, social aspect, implementation and monitoring of plans, assistance to decision makers, most beneficial, the most satisfying results, the planning cycles, erosion hazard, local targets, popular awareness, agricultural land use planning, wider framework, both advantages and disadvantages, higher level support.

4.15. Project work

Present a report about the state of land in your country. Describe every problem people meet using the land.

4.16. Summarize the text using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...

The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...

The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...

The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...

The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...

In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...

My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...

I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...

I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ...– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....

(e.g. - I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science. – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

4.17. Translate the following word-combinations into English:

Брати до уваги, впорядкування сільськогосподарських земель, оцінка можливостей, зберігати земельні ресурси, небезпека ерозії, обмежений ресурс, «низхідне» землевпорядкування (ініціатива зверху), «висхідне» землевпорядкування (ініціатива знизу), стратегія планування, великі переваги, регіональний рівень, варіант землеустрою, навколишнє середовище, великі площі, природокористування, розв'язувати конфлікти, ухвалювати рішення; той, хто ухвалює рішення.

Module 5

BOTTOM-UP AND TOP-DOWN PLANNING

5.1. Discuss the questions:

- 1) What is a strategy? Why do people use strategies?
- 2) Plan and strategy: is there any difference?

5.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

Resources, methodologies, formulation, priorities, external, progress, common, framework, evaluation, management, phases, decisions, agreement, planning, future, culture

Strategic planning is an organizational ___1___ activity that is used to set ___2___, focus energy and ___3___, strengthen operations, ensure that employees and other stakeholders are working toward ___4___ goals, establish ___5___ around intended outcomes/results, and assess and adjust the organization's direction in response to a changing environment. It is a disciplined effort that produces fundamental ___6___ and actions that shape and guide what an organization is, who it serves, what it does, and why it does it, with a focus on the ___7___. Effective strategic planning articulates not only where an organization is going and the actions needed to make ___8___, but also how it will know if it is successful.

There are many different frameworks and ___9___ for strategic ___10___ and management. While there are no absolute rules regarding the right ___11___, most follow a similar pattern and have common attributes. Many frameworks cycle through some variation on some very basic ___12___: 1) analysis or assessment, where an understanding of the current internal and ___13___ environments is developed, 2) strategy ___14___, where high level strategy is developed and a basic organization level strategic plan is documented 3) strategy execution, where the high level plan is translated into more operational planning and action items, and 4) ___15___ or sustainment / management phase, where ongoing refinement and evaluation of performance, ___16___, communications, data reporting, and other strategic management issues occurs.

5.3. Read and memorize the new vocabulary:

bottom-up (adv.) догори дригом, знизу-вгору

assume (v.) припускати

self-responsibility (n.) самовідповідальність

implementation (n.) впровадження

sustainable (adj.) стійкий, постійний

matter (n.)	задача, проблема, матерія
involve (v.)	містити в собі, залучати
prioritize (v.)	віддавати перевагу
focus (v.)	зосереджуватися
top-down (adv.)	зверху до низу
appropriate (adj.)	відповідний
follow (v.)	супроводжувати, слідувати, дотримуватися
target (n.)	ціль
awareness (n.)	усвідомленість
scattered places (n.)	розкидані місця

5.4. Read and translate the text. Title it and give reasons for your choice:

There are two different planning strategies. Bottom-up land use planning assumes a concept which understands rural development to be a process based on self-help and self-responsibility.

The population should actively participate in the process of land use planning. The result of planning and the implementation of measures can be sustainable if plans are made with and by the people, not behind them or even against them. Planning is therefore not just a matter for experts, but should be carried out together with those affected by it. To ensure a feeling of ownership concerning self-help activities, people who are affected have to be involved in the planning process from the early beginning.

Starting at the local level, bottom-up planning means active participation of the land users who will eventually implement the land use plan already at the identification of the land use problem. The other stages of the planning cycle help to identify and prioritize between different options.

In some cases, especially in situations involving large areas or large investments it might be more efficient to focus land use planning at higher administrative level. It is called top-down land use planning. It allows getting results of planning which will be integrated with existing planning administration and legislation.

The two planning strategies each have their own advantages and disadvantages and care should be taken not to rely upon only one strategy. Sometimes there are such actual planning situations when one should choose the most appropriate

strategy to follow and often mix both of them to get the most satisfying result. There are some of the advantages of bottom-up land use planning. They include local targets, management and benefits: people will be more enthusiastic about a plan seen as their own. More popular awareness of land use problems and opportunities are available. Plans can pay close attention to local constraints: natural resources or socio-economic problems. Better information is fed upwards for higher levels of planning.

But there are also different disadvantages. Local interests sometimes can conflict with regional or national interests. Difficulties occur in integrating local plans within a wider framework. There is limited technical knowledge at the local level. Technical agencies need to make a big investment in widely scattered places. Local efforts may collapse because of a lack of higher-level support.

5.5. Match the words with their explanations:

1. strategy (n.)	a) a plan of action resulting from it or intended to accomplish a specific goal.
2. expert (n.)	b) a person with a high degree of skill in or knowledge of a certain subject.
3. implement (v.)	c) to put into practical effect; carry out.
4. option (n.)	d) the act of choosing; choice. the power or freedom to choose.
5. integrate (v.)	e) to make into a whole by bringing all parts together; unify. to join with something else;
6. legislation (n.)	f) the act or process of lawmaking. a proposed or enacted law or group of laws.
7. advantage (n.)	g) a beneficial factor or combination of factors. benefit or profit; gain.
8. target (n.)	h) a desired goal or aim.
9. constraint (n.)	i) the state of being restricted or confined within prescribed bounds.
10. collapse (v.)	j) to fall down or inward suddenly; cave in. to break down suddenly in strength or health and thereby cease to function.

5.6. Fill in the sentences with the missing words and expressions:

Seen as their own, top-down, the population, a lack, mix both of them, experts, bottom-up, regional or national, the land use problem, local constraints.

6. ...land use planning assumes a concept which understands rural development to be a process based on self-help and self-responsibility.
7. ... should actively participate in the process of land use planning.

8. Planning is therefore not just a matter for ..., but should be carried out together with those affected by it.
9. Starting at the local level, bottom-up planning means active participation of the land users who will eventually implement the land use plan already at the identification of ... .
10. ... land use planning allows getting results of planning which will be integrated with existing planning administration and legislation.
11. Sometimes there are such actual planning situations when one should choose the most appropriate strategy to follow and often ... to get the most satisfying result.
12. The advantages of bottom-up land use planning include local targets, management and benefits: people will be more enthusiastic about a plan ... .
13. Plans can pay close attention to ...: natural resources or socio-economic problems.
14. A disadvantage of bottom-up land use planning consists in the fact that local interests sometimes can conflict with ... interests.
15. Local efforts may collapse because of ... of higher-level support.

5.7. Make up a short text using the following expressions:

Rural development, self-responsibility, the implementation of measures, a matter for experts, a feeling of ownership, self-help activities, the planning cycle, the most appropriate strategy, popular awareness, limited technical knowledge.

5.8. Replace the underlined words with their synonyms from the right.

The population should **actively participate** in the process of land use planning.

To ensure a feeling of **ownership** concerning self-help activities, people who are affected have to be **involved in** the planning process from the early beginning.

The other stages of the planning cycle help to **identify** and prioritize between different **options**.

In some cases, especially in situations involving large **areas** or large investments it might be more efficient to focus land use planning at higher administrative level.

Sometimes there are such actual planning situations when one should **choose** the most **appropriate** strategy to follow and often mix both of them to get the most satisfying result.

Local efforts may collapse because of a **lack** of higher-level support.

proprietorship,
deficiency, take
part, find out,
territories,
suitable,
associated with,
possibilities,
state, frequently.

5.9. Translate the following sentences from Ukrainian into English:

1. Існують дві різні стратегії землевпорядкування.
2. Населення повинно брати активну участь у процесі землевикористання та планування.
3. Стратегія планування «зверху до низу» дозволяє отримати результати, які зможуть бути інтегровані в існуюче управління плануванням та законодавство.
4. Дві стратегії планування, кожній з яких притаманні свої переваги та недоліки, повинні впроваджуватися для досягнення ефективності землевикористання.
5. Місцеві інтереси іноді можуть конфліктувати з регіональними та національними інтересами.

5.10. Find antonyms among the following words.

Different, rural, local, expert, disadvantage, misunderstand, efficient, bottom-up, alike, advantage, appropriate, own, national, understand, urban, ignorant, foreign, inefficient, top-down, inappropriate.

5.11. Answer the following questions to the text:

1. What are the two different kinds of planning strategies?
2. What kind of concept does the bottom-up land use planning assume?
3. What is the main requirement that makes the result of planning and the implementation of measures be sustainable?
4. Why should people who are affected be involved in the planning process from the early beginning?
5. When should land users implement the land use plan?
6. In which cases it might be more efficient to focus land use planning at higher administrative level?
7. What does the top-down land use planning allow?
8. Why should a land use planner take care not to rely upon only one strategy in land use planning?
9. What are the advantages of bottom-up land use planning?
10. What are the disadvantages of bottom-up land use planning?

5.12. Relate the text.

5.13. Write down the three forms of the following verbs:

To clean, to finish, to make, to close, to forget, to meet, to come, to forgive, to move, to press, to promise, to put, to pull, to push.

5.14. Use the word at the end of each gap to form a new word (adjective, noun, verb, adverb) with which to fill the gap.

It is simply this. That Space, as our _____ (MATH) have it, is spoken of as having three dimensions, which one may call _____ (LONG), Breadth, and _____ (THICK), and is always definable by _____ (REFER) to three planes, each at right angles to the others. But some philosophical people have been asking why THREE dimensions (PARTICULAR) - why not another direction at right angles to the other three?--and have even tried to construct a Four-Dimension geometry. Professor Simon Newcomb was expounding this to the New York Mathematical Society only a month or so ago. You know how on a flat surface, which has only two dimensions, we can represent a figure of a three (DIMENSION) solid, and _____ (SIMILAR) they think that by models of three dimensions they could represent one of four--if they could master the (PERCEIVE) of the thing. See?

5.15. Translate the following vocabulary and compose as many sentences in Ukrainian as possible. Make your partner translate the sentences into English:

1. подаватися вгору	10. обмежені технічні знання
2. залучати місцеві плани до	11. впровадження заходів
3. різні недоліки	12. справа експертів
4. управління та законодавство	13. великі інвестиції
5. ключове завдання чогось	14. конфліктувати з
6. низхідне землевпорядкування	15. покладатися на
7. активно брати участь у чомусь	16. не за їхніми спинами або проти них
8. сконцентруватися на вищому управлінському рівні	17. бути залученим до планування
9. більш широка структура	18. висхідне землевпорядкування

5.16. Project work

Which of these types of land use planning is better? Make up a short report about the differences between top-down and bottom-up methods of land use planning.

5.17. Summarize the text using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...

The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...

The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...

The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...

The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...

In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...

My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...

I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...

I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ...– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....

(e.g. - I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science. – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

Module 6

IMPLEMENTING LAND USE PLANNING IN DEVELOPMENT COOPERATION

6.1. Discuss the questions:

- 1) What are cooperation and collaboration?
- 2) What is the role of cooperation in land use planning?

6.2. Read the text, complete it with the following vocabulary and get ready to retell the key idea to your partner:

Infrastructure, spatial, distance, decades, ensemble, four, network, Europe, regional, socioeconomic, responsibility, landscape, political, environment

Spatial and urban planning processes regarding border cooperation have reached unprecedented levels in recent ___1___, not only due to their potential for territorial integration, i.e., ___2___ construction and planning activities worldwide. Bearing in mind the European project, for a united and strong ___3___ of nations, this scenario is more evident in European territories. Recent changes in the European ___4___ introduced by geopolitical, ___5___ and/ or cultural issues have been continuously contributing to strengthen the magnetism of urban areas, increasing their capacity to change land use, thus fostering important transformations not only at the socioeconomic level but also in terms of urban morphology all over ___6___. The European Union (EU) has no direct mandate and no clear institutional and ___7___ framework for spatial planning: according to the principle of “subsidiarity,” territorial planning is a ___8___ primarily of the member states. While this is so, it is equally clear that the EU’s indirect role in spatial planning is steadily increasing, mainly through sector policies particularly in the areas of regional policy, rural development, ___9___, and transport.

Another way in which the role of the EU is indirectly increasing in ___10___ planning is the principle of territorial “cohesion”. As for spatial planning system, an ___11___ of territorial governance arrangements that seek to shape patterns of spatial development in particular places is considered. In this regard, the set of systems and policies of the planning of the EU expanded planning system increasing criteria such as the extent of the planning system, the extension, and the type of planning at the national and ___12___ level. Also, it has redefined the role of the public and the private, maturity and integrity of the system and the ___13___ between the intended objectives and the results actually obtained. And, it divides traditional planning mainly into ___14___ types, including regional economic planning, urban planning, comprehensive planning, and land use planning.

6.3. Read and memorize the new vocabulary:

Insufficient, household, therefore, precaution, viewpoint, measure, appropriate, harmony, authority, contribution, technical, biophysical, legal, current, approach, scale.

6.4. Read and translate the text. Title it and give reasons for your choice:

Land use planning is implemented in order to make decision for present problems (e.g. soil erosion, insufficient agricultural production and low income in rural households) with the planning towards long-term conservation and sustainable use of land resources. Therefore such planning is based on precautions and is future-oriented based on the interests, viewpoints and problem solving potential of the participants.

Land use planning has an integrated character because experience has shown that problems in the field of land resources management can't be solved by sectoral measures only. It is necessary to find appropriate combinations of different measures in technical, economic and social fields and to define them in harmony with each other. This can be achieved through wise land use planning.

Land use planning is used in order to find solutions to conflicts among various groups of the population, among different villages, between villages and authorities or large companies, between farmers and pastoralists, etc. In this process rules of using the land are negotiated between the parties involved in the conflict.

The different approaches reflect the spectrum of contributions to solutions expected from a process in land use planning. The examples show, participation-oriented land use planning has already a notable success in projects of the technical cooperation. Integrated land use planning should be applied when the biophysical dimension has to be combined with social, political, cultural, economic and legal aspects. In other words, land use planning is applied when social conflicts whose origins often lie in the nature of the current land use or in the form of access to resources must be settled.

Various obstacles are placed in the path which may hamper the achievements of the objectives. Creative, realistic, and professional handling of the tools in land use planning are required to cope with all obstacles. Land use planning only makes sense if the contributions to the solutions in the development cooperation can be anchored in a sustainable way, and there is a prospect of applying the approach not only locally but also at larger scales.

6.5. Match the words with their explanations:

1 implementation(n.)	a) a serious disagreement or argument, typically a protracted one.
2 approach(n.)	b) the action of making or manufacturing from components or raw materials, or the process of being so manufactured.
3 conflict(n.)	c) latent qualities or abilities that may be developed and lead to future success or usefulness.
4 solution(n.)	d) a way of dealing with a situation or problem.

5 production(n.)	e) the action or process of working together to the same end.
6 cooperation(n.)	f) a thing done successfully with effort, skill, or courage.
7 collaboration(n.)	g) a group of people, often a family, who live together.
8 achievement(n.)	h) the process of putting a decision or plan into effect; execution.
9 potential(n.)	i) the action of working with someone to produce something.
10 household(n.)	j) a means of solving a problem or dealing with a difficult situation.

6.6. Read and translate the text. While reading find the English equivalents to the Ukrainian ones. Compose as many sentences in Ukrainian as possible and make your partner translate them into English:

1. долати усі перепони	10.розумне земле використання
2. в гармонії	11.чинити перепони чомусь
3. низькі доходи приватних сільських господарств	12.світогляд
4. доступ до ресурсів	13.різні перепони
5. в сфері управління земельними ресурсами	14.комплексний характер
6. ухвалювати рішення для	15.неефективне сільськогосподарське виробництво
7. очікувати від	16.технічна співпраця
8. у великому масштабі	17.бути заснованим на заходах безпеки
9. ерозія ґрунту	

6.7. Read the text answer the questions and develop a dialogue with your partner:

1. What roles does cooperation play in land use planning?
2. What two essentials of LUP can you name?
3. How do you understand that LUP has an integrated character?
4. What is a key point of wise land use planning?
5. How do people settle conflicts in LUP?
6. What is an integrated LUP?
7. What obstacles are placed in LUP?
8. How do people cope with all the obstacles in LUP?

6.8. Summarize the text using the following phrases:

The topic of the article is ... – Тема статті ...
The article under discussion is devoted to the problem ... – Стаття, що ми обговорюємо, присвячена проблемі...
The author in the article touches upon the problem of ... – У статті автор говорить про проблему ...
The article under discussion may be divided into several logically connected parts which are ... – Статтю можна поділити на декілька логічних взаємопов'язаних частин ...
The message of the article is that .../ The main idea of the article is ... – Основна ідея статті полягає у тому, що ...
In conclusion I'd like to ... – Підсумовуючи можна сказати, що ...
My own attitude to this article is ... – Моє власне ставлення до статті є...
I fully agree with / I don't agree with – Я повністю (не) згоден з...
I have found the article dull / important / interesting /of great value for ...because ....– Я вважаю, що стаття нудна / важлива / цікава / має велике значення для ...тому, що ....
(e.g. - I have found the article useful for those who are prospect land use planners, because it touches main principles of the science. – Я вважаю статтю корисною для майбутніх землевпорядників, так як вона зачіпає основні принципи науки.)

GRAMMAR PRACTICE

The Verb Дієслово

Дієслово – частина мови, яка означає дію або стан. Воно має особові та не особові форми.

Особові форми дієслова мають категорії особи, числа, часу, стану (активного та пасивного) та способу дії; виступають у реченні лише у функції присудка.

В англійській мові є 3 способи дієслова:

1. Дійсний спосіб показує, що дія розглядається як реальний факт у теперішньому, минулому і майбутньому: Peter speaks (spoke/will speak) English.
2. Наказовий спосіб висловлює спонукання до дії, тобто наказ, прохання, пораду та ін.: Come in! Give me your dictionary.
3. Умовний спосіб показує, що мовець розглядає дію не як реальний факт, а як щось допустиме чи бажане: If I were you, I would not go there.

Основні форми дієслова:

I– інфінітив (Infinitive)

II– минулий неозначений час (Past Indefinite Tense);

III– дієприкметник минулого часу (Past Participle або Participle II); IV– дієприкметник теперішнього часу (Present Participle або Participle I).

Неособові форми дієслова – інфінітив, герундій, дієприкметник.

Часи дієслова

В англійській мові є чотири групи часів дієслова (кожна з них має форми теперішнього (Present), минулого (Past), і майбутнього (Future) часу; а також Future-in-the-Past – майбутній час в минулому):

I - Indefinite (Simple) Tenses – неозначені часи;

II - Continuous (Progressive) Tenses – тривалі часи; III - Perfect Tenses – перфектні (доконані) часи;

IV - Perfect Continuous Tenses – перфектно-тривалі часи.

Кожна група часів вживається для вираження дії, що відбувається в певний час за певних обставин.

Дієприкметник теперішнього часу (Participle I)

Participle I – це неособова форма дієслова, що має властивості прикметника, дієприслівника та дієслова. Утворюється шляхом додавання суфікса **ing** до основи дієслова: **to speak** - **speaking** *той, хто каже; кажучи;*

to rest – **resting** *відпочиваючий, відпочиваючи*. Перекладається дієприкметником активного стану теперішнього часу або дієприслівником недоконаного виду.

Додавання суфікса – **ing** призводить до змін в основі дієслів, які закінчуються на:

1) наголошену голосну + приголосну:

stop – stopping; begin – beginning; prefer – preferring

2) голосну + **l**:

travel – travelling; compel – compelling

3) **-ie**: *lie – lying; die – dying; tie – tying*

4) приголосну + **e**:

come – coming; make – making

Примітка: кінцева літера **-y** не змінюється:

fly – flying; play – playing

Дієприкметник може виконувати такі функції в реченні:

1) обставини:

Looking through the journal she found many interesting articles. Продивляючись журнал, вона знайшла багато цікавих статей.

2) означення:

The student reading the journal is my friend. Студент, який читає журнал - мій друг.

3) може бути частиною присудка. В цьому випадку Participle I разом з дієсловом **to be** є присудком речення в одному з тривалих часів:

I'll be waiting for you at 8 p.m. Я чекатиму тебе о 8-ій вечора.

Форми Participle I

Active Voice		Passive Voice		Present Participle
Present Participle	writing	being written	Дія одночасна з дією присудка	nt Participle
Perfect Participle	having written	having been written	Дія, що передує дії присудка	ple може вира

жати дію

1) одночасну з дією, вираженою дієсловом-присудком:

Reading the English article англійську статтю, Читаючи цю

a) I wrote out a lot of new words; я виписав багато нових слів;

b) I'll write out a lot of new words. я випишу багато нових слів.

Participle I може відноситись до теперішнього, минулого чи майбутнього часу.

2) що відноситься до теперішнього часу, незалежно від часу дієслова-присудка:

The students working in the field from Kyiv. Студенти, що працюють у same полі, прибули з Києва.

3) що передує дії, вираженій присудком, якщо ці дії відбуваються одна за одною. У такому значенні в Participle I вживаються такі дієслова, як to arrive, to enter, to open, to close, to see, to hear, to receive та ін.

Participle I перекладається дієприслівником минулого часу, а дієслово-присудок в англійській мові вживається в Past Simple:

Coming home (When he came
he began to work.

Прийшовши додому, він почав
працювати.

Тренувальні вправи

1. Визначте, в якому з речень дієприкметник I вжито у функції обставини:

1. They often worked on the farms being students. 2. The girl writing the test is my neighbour. 3. Peter is painting the ceiling of his room now.

2. Прочитайте та перекладіть речення. Зверніть увагу на Participle I в ролі означення та обставини:

1. The chemists dealing with this problem exchange information.
2. Hydrogen and oxygen combine chemically, forming the molecule H₂O.
3. We increased the reaction rate increasing temperature.
4. They were sitting at the table discussing the article.
5. While (when) exploring the island, they found some plants never seen before.
6. Speaking at the conference he paid particular attention to this problem.

3. Переробіть речення з складнопідрядних на прості, використовуючи Participle I в ролі означення:

e.g. The man who sells newspapers showed me the way to the post-office. The man selling newspapers showed me the way to the post-office.

1. The students who spend their holidays in the country help the farmers with their field work.
2. Many students who learn English are members of our English club.
3. The man who is making the report is my father.
4. The women who are working in the field will go to the exhibition.
5. Most trees which grow near our building are broadleaved.
6. The girl who is going along the street is my friend.

4. Переробіть речення з складнопідрядних на прості, використовуючи Participle I в ролі обставини:

e. g. When he reads English articles he writes out new words. Reading English articles he writes out new words.

1. When I go to the Institute I usually meet our dean.
2. When they arrived in London, they went sightseeing the city.
3. When the students worked at this problem, they had to read many English journals.
4. While I was waiting for you, I read this article.
5. When my friend studied at the University, he published several scientific articles.

Дієприкметник минулого часу (Participle II)

Participle II є пасивним дієприкметником, який має лише одну форму і

вживається тоді, коли іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає об'єкт вираженої дії. Форма Participle II стандартних дієслів збігається з формою минулого часу цих дієслів: **to open відчиняти; opened відчинив; opened відчинений**.

Форма Participle II нестандартних дієслів утворюється різними шляхами: зміною кореневих голосних, кінцевих приголосних тощо. У таблиці нестандартних дієслів дієприкметник II завжди перебуває на третьому місці: to write – wrote – **written**.

У реченні Participle II може виконувати такі функції:

1) означення:

The article translated by our students was very interesting.

Стаття, перекладена нашими студентами була дуже цікавою.

2) обставини причини:

Packed in strong cases, goods arrived in good condition.

Упаковані в міцні ящики, товари прибули в хорошому стані.

3) обставини часу, що в українській мові відповідають підрядним реченням часу. Такі обставинні дієприкметникові звороти вводяться за допомогою сполучників when, while:

When given the journal read the article about environment protection.

Коли вам дадуть журнал, прочитайте статтю про охорону навколишнього середовища.

Тренувальні вправи

1. Визначте, в якому з речень вжито Participle II:

1. Peter solved a difficult problem. 2. Have you already solved this problem? 3. The problem solved by my friend was very difficult.

2. Прочитайте та перекладіть речення. Зверніть увагу на Participle II в ролі означення та обставини:

1. The problems discussed at the conference are of great interest to us.
2. The data obtained must be checked.
3. These scientific articles translated by our students are rather difficult.
4. When translated into Ukrainian these articles will be of great interest to our students.
5. When done this experiment will give good results.
6. Water becomes ice when cooled.
7. Asked whether he intended to return soon, he replied that he would be away for about three months.
8. The Opera House built many years ago is one of the finest buildings in our city.
9. They sent me some illustrated catalogues.
10. The improved methods of work gave good results.

3. Переробіть речення з складнопідрядних на прості, використовуючи **Participle II** в ролі означення:

e. g. They study at the university which was founded 100 years ago. They study at the university founded 100 years ago.

1. I received a telegram which was sent yesterday.
2. The problem which was solved by our students is rather difficult.
3. The method which was used is very important for this experiment.
4. The decisions which were adopted at the conference are supported by our scientists.
5. The cotton which is grown here is of good quality.
6. The machines which are made at this plant are exported to many countries of the world.

Sequence of Tenses

Узгодження часів

Узгодження часів (заміна часових форм) застосовується в підрядних реченнях, якщо дієслово у головному реченні стоїть в одному з минулих часів.

Якщо дієслово-присудок у головному реченні стоїть у теперішньому або майбутньому часі, то у підрядних реченнях час вживається за змістом речення.

Основні правила узгодження часів

Часова форма присудка у підрядному реченні, необхідна за змістом:

Present Simple

I know (that) he **lives** in Paris.
(Я знаю, що він живе в Парижі.)

Present Continuous

I think (that) she **is waiting** for me in the reading-room.
(Я думаю, що вона чекає на мене у читальній залі)

Present Perfect Continuous

I know (that) he **has been living** in Paris since 1995.
(Я знаю, що він живе в Парижі з 1995 р.)

Часова форма присудка у підрядному реченні, на яку замінюється:

Past Simple

I knew (that) he **lived** in Paris.
(Я знав, що він живе в Парижі.)

Past Continuous

I thought (that) she **was waiting** for me in the reading-room.
(Я думав, що вона чекає на мене у читальній залі)

Past Perfect Continuous

I knew (that) he **had been living** in Paris since 1995.
(Я знав, що він живе в Парижі з 1995 р.)

Past Simple

She says, "He **left** Kyiv three days ago."

(Вона каже: "Він виїхав з Києва три дні тому.")

Present Perfect

I think she has already written the article.

(Я думаю, що вона вже написала статтю.)

Past Perfect¹

He says, "I **had worked** by 8 o'clock."

Future Tenses: Future Simple

She said, "I **will write** a letter to my brother."

Future Continuous

He said, "I **will be writing** the composition the whole evening."

Future Perfect

He said, "I **will have done** it by 6 o'clock."

Future Perfect Continuous

He said, "I'll **have been translating** the text for an hour when she comes."

(Він сказав: "Я перекладатиму

Past Perfect

Sha said (that) he **had left** Kyiv three days before.

(Вона сказала, що він виїхав з Києва три дні тому.)

Past Perfect

I thought she had already written the article.

(Я думав, що вона вже написала статтю.)

Past Perfect

He said (that) he **had worked** by 8 o'clock."

Future-in-the-Past: Future Simple-in-the-Past

She said (that) she **would write** a letter to my brother."

Future Continuous-in-the-Past

He said (that) he **would be writing** the composition the whole evening.

Future Perfect-in-the-Past

He said (that) he **would have done** it by 6 o'clock."

Future Perfect Continuous-in-the-Past

He said (that) he **would have been**

Past Perfect та Past Perfect Continuous залишаються без змін.

Випадки, коли правила узгодження часів не застосовуються:

1. Якщо в підрядному реченні мова йде про вічні істини або загальновідомі факти – переважно вживається Present Simple:
The teacher told the children that water boils at 100 degrees centigrade.

2. Якщо в реченні точно зазначено час виконання дії (обставиною часу чи підрядним реченням часу), то ця дія виражається за допомогою Past Simple та Past Continuous:

He said that his parents **graduated** from the University in 1988. I thought that you **were working** in the library at five o'clock yesterday.

She said that she **was working** when I rang her up.

3. Дієслово-присудок в підрядних реченнях причини, а також в

означальних та порівняльних підрядних реченнях може вживатися в Present і Future:

He told me about the book which you **are reading**.

He refused to go to the theatre as he **will have** an examination in History in a few days.

He was once stronger than he **is** now.

4. Дієслова must, should та ought вживаються в підрядному реченні без змін незалежно від часової форми дієслова-присудка головного речення:

She tells (told) him that he should consult a doctor. He says (said) that I ought to visit my grand-parents.

The teacher tells (told) the children that they mustn't cross the road against the red light.

Непряма мова (Indirect Speech)

При перетворенні прямої мови на непряму утворюється складнопідрядне речення з підрядним додатковим реченням із сполучником **that** або без нього:

He says, "I have read this book"   He says (that) he has read that book.

Якщо вказано особу, до якої звернено пряму мову і вживається *to say* з прийменником *to*, то перед непрямою мовою **to say to** замінюється на дієслово **to tell**:

She says to me, "I saw him yesterday"

She tells me (that) she saw him the day before.

При перетворенні прямої мови на непряму вказівні займенники, деякі обставини місця і часу змінюються на наступні:

this	that
these	those
now	then
here	there
today	that day
yesterday	the day before
the day before yesterday	two days before
tomorrow	the next day
the day before tomorrow	two days later
ago	before
next	the next
last (year)	the previous (year)

Непрямі запитання (**Indirect Questions**) мають структуру розповідного речення: з прямим порядком слів.

Загальні запитання замінюються підрядними реченнями із сполучниками **if** або **whether**:

We asked him, "Do you know this girl?" - We asked him **if/(whether)** he knew that girl.

При відтворенні непрямою мовою *спеціальних запитань* – питальні слова стають сполучними словами:

He asked me, "Where do you live?"	He asked me where I lived.
I asked him, "Why have you come so late?"	I asked him why he had come so late.

Наказовий спосіб дієслова при перетворенні в непряму мову наказових речень замінюється **інфінітивом**. Дієслово **to say** замінюється на **to tell, to order**, а при проханні – на **to ask**:

She said to him, "Come at five o'clock."	She told him to come at five o'clock.
He said to me, "Don't go there."	He told me not to go there.
I said to her, "Please give me a glass of water."	I asked her to give me a glass of water.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Перекладіть наступні речення українською, визначте час присудків та поясніть вживання часів:

1. I didn't expect that you would come two days later. 2. The mother was angry with the children because they had been making a terrible noise since early morning. 3. He said that he was there in 1945. 4. They knocked because they didn't know that the children were sleeping then. 5. When she woke up in the morning she saw that it had already stopped raining. 6. I learnt from this book that elephants never forget.

Вправа 2. Поставте присудок головного речення в Past Simple, зробивши всі необхідні зміни в реченні:

1. I can't understand why you are doing this. 2. He doesn't like the shoes he bought last year. 3. I am surprised that you finished the work yesterday. 4. They look at the picture she has drawn today. 5. She can't tell the time because her watch has stopped. 6. He knows that you have received a letter from Helen. 7. I know you are a person I can trust completely.

Вправа 3. Розкрийте дужки, поставивши дієслово у відповідному часі та стані:

1. He posted the letter he (to write) two days before. 2. He said he (to leave) tomorrow morning. 3. I knew they (to wait) for me at the metro station and I decided to hurry. 4. He says that he (to know) the laws of the country. 5. He thought that all his dreams (to come) true very soon, when he finished school. 6. He understood why she (not to come) the previous evening. 7. She promised that she (to answer) all the questions at the conference.

Вправа 4. Замініть пряму мову на непряму:

1. "I'm waiting for my parents," Nick said.
2. Mary said, "I didn't recognize him."
3. "I was here with my friends," said Jane.
4. "Do you have a photograph of your son with you?" Helen asked.
5. "You should be careful," my friend said to me.
6. "The Sun isn't a planet, it is a big star," the teacher explained.
7. "Don't make so much noise, will you?" the neighbour said to Pete.
8. "I promise I'll write to you as soon as I arrive, Jane," said Nick.
9. She asked, "Are there skyscrapers in London?"
10. "Why didn't you say that to me?" she asked her boyfriend.

Пасивний стан дієслова (Passive Voice)

В англійській мові дієслово має дві форми стану: активний (Active Voice) – коли підмет (особа чи предмет) в реченні виконує дію та пасивний (Passive Voice) – коли підмет (особа, предмет) підлягає дії з боку іншої особи чи предмета, тобто є не суб'єктом, а об'єктом дії.

Порівняйте:

Captain Cook discovered Australia. Australia was discovered by Captain Cook.

У пасивному стані суб'єкт дії здебільшого не вказується, оскільки в центрі уваги знаходиться особа чи предмет, на які спрямована дія: *They will not deliver the new sofa on Monday.*

The new sofa will not be delivered on Monday.

Особливо це стосується випадків, коли підмет виражений одним із наступних слів: *people, one, someone/somebody, they, he, etc.*

Зазначення виконувача дії або діючої сили дається у формі прийменникового звороту з прийменником *by*:

This experiment was conducted by our research workers. The rate of chemical reaction is influenced by many factors.

Слід пам'ятати про дієслова, що вживаються з прийменником *by*: *To judge by* – судити по кому, судити з чого, міркувати; *to mean by* – мати на увазі; *to take by* – взяти (тримати, схопити) за, та ін.

Для позначення предмета, за допомогою якого виконується дія – вживається прийменник *with*:

The paper was cut with a knife.

The letter was written with a ball-pen.

В українській мові тільки перехідні дієслова вживаються в пасивному стані; і підметом речення пасивного стану може бути тільки прямий додаток з відповідного речення активного стану:

Студент написав тест.   Тест був написаний студентом.

В англійській мові з дієсловами, наприклад, такими як *to ask, to bring, to tell, to send, to show, to teach, to promise, to offer, to give, to pay, to lend*, що приймають два додатки, можна утворювати пасивний стан двома шляхами:

Active: Someone sent me flowers. Passive:

a) I was sent some flowers.

a) Some flowers were sent for me.

В англійській мові навіть неперехідні дієслова, що потребують прийменникового додатка, можуть вживатися в пасивному стані, причому

прийменник зберігає своє місце після дієслова:

They laughed **at** him.

Вони сміялися з нього.

They can depend **on** Bill.

можуть покластися на Білла.

He was laughed **at**.

З нього сміялися.

Bill can be depended **on**. Вони

На Білла можна покластися.

Утворення пасивного стану дієслова

Часові форми пасивного стану утворюються за допомогою дієслова **to be** у відповідному часі, особі, числі та дієприкметника минулого часу (the past participle) смислового дієслова:

to be + past participle (pp)

Tense Form	Indefinite		Continuous
Present	I am	} asked	I am
	He is		He is } being asked
	We are		We are
Past	I	} was	I am
	He		He is } being asked
	We were		We are
Future	I shall (will)	} be	
	He		asked
	We		
Future in the Past	I	} would	
	He		be
	We		asked

Tense Form	Perfect		Perfect Continuous	
Present	I have	} been	Замість відсутніх форм Perfect Continuous вживаються форми Perfect	
	He has			asked
	We have			
Past	I	} had been	asked	
	He			
	We			
Future	I	} will have been	asked	
	He			
	We			
Future in the Past	I	} would have	been asked	
	He			
	We			

Часові форми пасивного стану вживаються за тими самими правилами, що й відповідні часи активного стану.

SIMPLE (INDEFINITE) PASSIVE TENSES

Tense	Affirmative	Interrogative	Negative
Present Simple	The office <u>is cleaned</u> twice a week.	Is the office <u>cleaned</u> twice a week?	The office <u>is not cleaned</u> twice a week.
Past Simple	The office <u>was cleaned</u> yesterday.	<u>Was</u> the office <u>cleaned</u> yesterday?	The office <u>was not cleaned</u> yesterday.
Future Simple	The office <u>will be cleaned</u> next day.	<u>Will</u> the office <u>be cleaned</u> next day.	The office <u>will not be cleaned</u> next day.

1. Часи групи Simple пасивного стану виражають одноразову, повторювану або постійну дію в теперішньому, минулому або майбутньому часі:

а) TV is watched all over the world. б) Jim's car was stolen last night.

в) His portrait will be painted by a famous artist.

2. Present Simple вживається для вираження майбутньої дії в підрядних реченнях часу та умови:

а) I shall be very glad if my article is published in the newspaper. Я буду дуже радий, якщо моя стаття буде опублікована в газеті.

б) The director will sign the documents when they are checked.

Директор підпише документи, коли вони будуть перевірені.

3. Як і в активному стані, вживання часів в підрядному реченні, що залежить від головного з дієсловом-присудком в минулому часі, підпорядковується правилам послідовності часів:

а) I knew that very interesting articles were published in the magazine.

Я знав, що в цьому журналі друкуються дуже цікаві статті. б) He said that the bridge would be built next year.

Він сказав, що міст побудують в наступному році.

в) Mary said that she would show us the article when it was typed. Мері сказала, що покаже нам статтю, коли вона буде опублікована.

4. Присудку в активному стані, що виражений словосполученням одного з модальних дієслів must, can (could), may (might), should, ought, to have, to be з інфінітивом активного стану, відповідає в пасивному звороті словосполучення цього ж модального дієслова з інфінітивом пасивного стану:

а) You ought to translate this article at once. Вам слід перекласти цю статтю відразу. The article ought to be translated at once. Цю статтю слід перекласти відразу.

б) They must finish their work as soon as possible.

Вони повинні закінчити свою роботу якомога швидше. Their work must

be finished as soon as possible.

Їх робота повинна бути закінчена якомога швидше.

5. Пасивні звороти з формальним підметом **it**.

Звороти, що складаються із займенника **it** і дієслова в пасивному стані

– **it is said, it was said, it is reported, it was reported** та ін., відповідають в українській мові дієсловам в 3-ій особі множини з неозначено-особовим значенням: *кажуть, казали, повідомляють, повідомляли* та ін. в таких зворотах **it** є формальним підметом і немає самостійного значення:

а) It is reported that the delegation has arrived in Kyiv. Повідомляють, що делегація прибула в Київ.

б) It was expected that he would return soon.

Сподівалися, що він скоро повернеться.

У таких зворотах часто зустрічається сполучення модального дієслова з інфінітивом пасивного стану: **it can be said** *можна сказати*, **it should be mentioned** *слід нагадати*, **it was be expected** *треба було очікувати* та ін.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Перекладіть українською мовою речення з дієсловами в пасивному стані, при потребі починайте переклад з прийменників:

1. This engineer's design was much spoken of at the conference.
2. This research was given particular attention because of its prime importance for the development of this branch of physics.
3. This book is written mainly for researchers.
4. New electronic devices are dealt with in this article.
5. New methods will be developed as a result of this experimental work.
6. The First Congress of Biochemistry was held in Cambridge in 1949.
7. The opening plenary session was followed by a concert.

Вправа 2. Поставте запитання до поданих речень:

1. The Houses of Parliament were built *in the nineteenth century*.
2. *Twenty* people were hurt in the train crash.
3. *Three* teenagers were given an award for bravery yesterday.
4. The telephone was invented by Bell *in 1876*.
5. *20,000* cars will be produced next year.
6. *Ten* pictures have been stolen from the National Gallery.
7. During the centuries *the famous Tower of London* was used as a fortress, a royal residence and a prison.

Вправа 3. Заповніть пропуски необхідною формою дієслова:

1. These pictures are beautiful. They ... (paint) by my father while he was on holiday last summer.
2. Volkswagen cars ... (make) in Germany.
3. The Pyramids ... (build) by the Ancient Egyptians.
4. Those flowers are great. They ... (send) to her yesterday by one of her fans.

5. Who does the washing-up in your house? The dishes ... (wash) by my brother and then ... (dry) by my sister.
6. Who looks after your baby when you're at work? Well, he ... (look after) by my mother.
7. When will I have my car? It ... (deliver) to your house the day after tomorrow.

Вправа 4. Перетворіть подані речення з активного стану на пасивний:

1. They use a computer to do that job nowadays.
2. Where will your company send you next year?
3. The pop star sang the song.
4. They won't take him home after the party.
5. Tom didn't break the window.
6. Mary sent Peter a birthday card.
7. His mother cooked this delicious turkey.
8. An international company publishes these books.

Вправа 5. Перетворіть подані речення з активного стану на пасивний, звертаючи увагу на модальні дієслова з інфінітивом пасивного стану:

1. You must take the dog for a walk.
2. We should eat this cake immediately.
3. You ought to put these clothes away.
4. I have to finish my homework tonight.
5. You must tidy your bedroom.
6. They should inform the citizens as soon as possible.
7. You can use this saucepan for cooking spaghetti.
8. He must finish the project by Friday afternoon.
9. You must post these letters today.
10. Employers must pay all travel expenses for this training course.

CONTINUOUS (PROGRESSIVE) PASSIVE TENSES

Часи групи Continuous (or Progressive) пасивного стану, як і активного, виражають тривалу дію, що відбувається в якийсь момент або період часу в теперішньому чи минулому часі. Майбутній час – Future Continuous – в пасивному стані не вживається.

Present Continuous Passive: A very interesting film is being shown on TV.

Past Continuous Passive: An ice hockey game was being shown on TV when he returned home.

Present (Past) Continuous Passive утворюються за допомогою допоміжного дієслова to be в Present (Past) Continuous Active Voice та дієприкметника минулого часу основного дієслова.

Tense	Affirmative	Interrogative	Negative
Present Continuous	The office <u>is being cleaned</u> now.	Is the office <u>being cleaned</u> now?	The office <u>is not being cleaned</u> now.
Past Continuous	The office <u>was being cleaned</u> when the boss arrived.	<u>Was the office being cleaned</u> when the boss arrived?	The office was not <u>being cleaned</u> when the boss arrived.
Future Continuous	-	-	-

Як і в активному стані, дієслова, що не виражають дію як процес, як правило, не вживаються в формі Continuous. До них відносяться дієслова, що виражають відчуття: *to see, to smell, to hear, to seem, to taste*; волевиявлення: *to refuse, to prefer, to object, to agree, to disagree, to deny, to impress, to promise*; бажання: *to wish, to want, to desire*; почуття: *to like, to hate, to love*; розумову діяльність: *to know, to understand, to believe, to doubt, to see (= "understand"), to imagine, to realise, to suppose, to remember, to think (= "have an opinion"), to forget, to recognise*; дієслова, що виражають відношення між предметами: *to be, to belong, to concern, to involve, to consist, to contain, to depend, to lack, to need, to include, to owe, to possess, to weigh (= "have weight")*, та ін.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Прочитайте та перекладіть речення. Зверніть увагу на форми часу дієслів в пасивному стані:

1. Excuse the mess, the house is being painted. 2. I felt as if I was being watched.
3. The roof is being repaired by a friend of ours. 4. A multistoried house is being built near our school. 5. The children are being taught by Mr. Rice at the moment. 6. I think the film is being shown on TV now. 7. The factory was still being built when we came to that place.

Вправа 2. Підкресліть присудки в реченнях. Перетворіть речення у Passive Voice, звертаючи увагу на часову форму дієслів:

1. Some people are considering a new plan.

A new plan is being considered.

2. The grandparents are watching the children.

The children _____ by their grandparents.

3. The author is writing a new book.

A new book _____ by the author.

4. They are planting the trees in the garden.

The trees _____ in the garden.

5. According to one scientific estimate, we are losing 20,000 species of plants and animals each year due to the destruction of rain forests. According to one scientific estimate, 20,000 species of plants and animals__each year due to the destruction of rain forests.

Вправа 3. Утворіть питальну та заперечну форми речень:

1. The sick man is being operated on. 2. The network of transmitting stations is being built in this region now. 3. The children are making a birthday cake in the kitchen. 4. The road is being repaired by our workers. 5. The film was being shown from 7 till 9. 6. The orchestra was being conducted by our music teacher. 7. Water-power stations are being built on the Mountain Rivers. 8. Students from about 30 countries are being trained at Kyiv University.

Вправа 4. Замініть наступні речення на Passive Voice:

1. Someone is organizing a student trip to the art museum. A student trip to the art museum_____.

2. We couldn't use our classroom yesterday because someone was painting it.
We couldn't use our classroom yesterday because _____.

3. Someone is considering Jack for the job. Jack _____ for the job.

4. The police are questioning two boys in connection with the accident. Two boys _____ by the police in connection with the accident.

5. Look! Someone is feeding the seals. The seals_____.

PERFECT PASSIVE

1. Часи групи Perfect пасивного стану, як і активного, виражають дію, що передує іншій дії або якомусь моменту в теперішньому, минулому або майбутньому часі. Крім цього, перфектні часи, особливо Present Perfect Passive, вживаються для підкреслення результату дії, що відбулася.

The windows **have still not been repaired**. – Вікна ще не відремонтовані.

I was thinking of all that **had been said**. – Я думав про все, що було сказано.

The goods **have just been examined** by the customs officers. – Товари щойно оглянуті (були оглянуті) митниками.

2. Present (Past, Future) Perfect Passive утворюються за допомогою допоміжного дієслова **to be** в Present (Past, Future) Perfect та дієприкметника минулого часу основного дієслова.

Tense	Affirmative	Interrogative	Negative
Present Perfect	The office <u>has been cleaned</u> today.	<u>Has</u> the office <u>been cleaned</u> today?	The office <u>has not been cleaned</u> today.
Past Perfect	The office <u>had been cleaned</u> by two o'clock.	<u>Had</u> the office <u>been cleaned</u> by two o'clock?	The office <u>had not been cleaned</u> by two o'clock.
Future Perfect	The office <u>will have been cleaned</u> by the time we come.	<u>Will</u> the office <u>have been cleaned</u> by the time we come?	The office <u>won't have been cleaned</u> by the time we come.

Future Perfect-in-the-Past Passive утворюється так само, як і Future Perfect Passive, але замість допоміжних дієслів **shall/will** вживаються відповідно **should/would**.

Future Perfect-in-the-Past Passive: I (we) should have been invited.

He (she, you, they) would have been invited.

1. Замість Present Perfect Continuous та Past Perfect Continuous, які не мають форм пасивного стану, відповідно вживаються Present Perfect і Past Perfect Passive.

The dissertation **has been discussed** for two hours.

Дисертація обговорюється уже дві години.

The dissertation **had been discussed** for two hours when he came. Дисертація вже обговорювалась дві години, коли він прийшов.

2. Як і в активному стані, в підрядних обставинних реченнях часу та умови для вираження майбутньої дії замість форми Future Perfect Passive вживається форма Present Perfect Passive:

After the goods **have been examined** we shall take them to the ware- house.

Після того як товари будуть оглянуті, ми відвеземо їх на склад.

3. Узгодження, як і в активному стані, вживання часів в підрядному реченні

з дієсловом-присудком в минулому часі, з правилами послідовності часів.

I knew that the plant **had been built** for two years. Я знав, що завод будується вже два роки.

She showed me the article which **had been translated** by her brother. Вона показала мені статтю, яка була перекладена її братом.

He said that the house **would be built** by January. Він сказав, що будинок (вже) буде **have** побудований (побудують) до січня. She

said that you **would have shown** a new film before he left. Вона сказала, що вам покажуть **been** новий фільм, до того як він піде.

3. **Perfect Infinitive Passive** та модальні дієслова. Perfect Infinitive Passive вживається:

- після модальних дієслів **must** і **may** для вираження припущення, що дія вже здійснилася:

The letter **may have been sent** to the wrong address.

Лист, мабуть, був відісланий за неправильною адресою.

- після дієслів **can**, **cannot** для вираження здивування, сумніву з приводу того, що дія могла здійснитися:

Can this work **have been done** in such a short time? Невже ця робота була зроблена за такий короткий строк?

- після дієслів **should**, **would**, **could**, **might**, **ought** та **was (were)** для вираження дії, яка повинна була б чи могла б здійснитися, але не здійснилася:

The goods **were to have been delivered** at the beginning of May. Товари повинні були бути доставлені на початок травня (але не були доставлені).

The windows **should have been cleaned** yesterday. Вікна слід було (потрібно було) вимити вчора.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Прочитайте речення та перекладіть їх. Зверніть увагу на Passive Voice:

1. Jim didn't know about the change of plans. He hadn't been told.
2. During the last decades a great number of researchers have been involved in the study of cancer problems.
3. Various ideas have been proposed to explain the origin of the moon.
4. An advertisement have not been placed in the newspaper yet.
5. I'm not going to the party. I haven't been invited.
6. In recent years much of our interest has been centred round the problem of the evolution of comets.
7. The letters have already been posted by the time the boss came in.
8. He said that he would show us the letter when it was typed.
9. This room looks different. Has it been painted since I was last here?
10. A tree was lying across the road. It had been blown down in the storm.

Вправа 2. Підкресліть перфектну форму дієслова. Закінчіть речення відповідною часовою формою дієслова у пасивному стані:

1. They have changed the date of the meeting

The date of the meeting has been changed.

2. The chef hasn't made dinner.

The dinner _____.

3. Brian told me that somebody had attacked and robbed him in the street.

Brian told me that he _____.

4. The doctor had already told him to go on a diet. He

_____.

5. They have been built excellent shelters for tourists in these mountains.

Excellent shelters for tourists ____.

6. Richard has offered Helen a watch.

Helen _____.

Вправа 3. Утворіть питальну та заперечну форми речень:

1. The light has not yet been turned off.

2. He has been told everything, so he knows what to do now.

3. The door has been left open.

4. The article will have been published by the time you arrive.

5. This crop had been sown by the end of the month.

Неособові форми дієслова

(Non-Finite Forms of the Verb)

Неособові форми дієслова (non-finite forms of the verb) – інфінітив (the Infinitive), герундій (the Gerund), дієприкметник (the Participle) – не мають граматичних ознак особи, числа і способу, не виражають часу дії, тому не можуть бути присудком речення, а можуть тільки входити до його складу. Вони вказують лише на співвіднесеність у часі дії, що вони виражають, до дії присудка: одночасна вона чи передує їй.

The Infinitive (Інфінітив)

Інфінітив – це неособова форма дієслова, яка тільки називає дію і відповідає на запитання *що робити?, що зробити?* – **to read** читати; **to understand** розуміти.

В англійській мові інфінітив має одну просту і п'ять складних форм. Інфінітив перехідних дієслів має форми часу й стану, а неперехідних – тільки часу.

Форми

інфінітиву

Active

Passive

Indefinite

to write to come

to be written

Continuous	to be writing to be coming	-
Perfect	to have written to have come	to have been written
Perfect Continuous	to have been writing to have been coming	-

Якщо дієслово не вживається в пасивному стані або в формі Continuous, то кількість форм інфінітива відповідно менша. Ознакою інфінітива в англійській мові є частка **to**. Частка **not**

перед інфінітивом вказує на заперечну форму.

Але слід пам'ятати, що в деяких випадках інфінітив вживається без частки to:

- 1) після модальних дієслів (окрім дієслова *ought*);
- 2) в об'єктному інфінітивному звороті після дієслів: **to see, to hear, to feel, to watch, to observe, to notice; to let, to make;**
- 3) після виразів **would rather, would sooner, had better...**

Значення і вживання форм інфінітиву

I. Інфінітив у формі **Indefinite** вживається:

1. Якщо дія, яку він виражає, одночасна з дією, вираженою дієсловом-присудком речення:

I am sorry to hear it.

Мені прикро чути це.

He was glad to see them.

Він був радий бачити їх.

It will be very interesting to read these books.

Буде дуже цікаво прочитати ці книжки.

2. З дієсловами, що вказують намір, надію та ін. Indefinite Infinitive означає дію, майбутню щодо відношення до дії, вираженої дієсловом-присудком:

I hope to see you on Monday.

Я сподіваюсь побачитися з вами в понеділок.

I want to make a report.

Я хочу зробити доповідь.

3. З модальними дієсловами Indefinite Infinitive часто виражає майбутню дію:

They may come tomorrow.

Може, вони прийдуть завтра.

II. **Continuous Infinitive** виражає тривалу дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом-присудком:

It was pleasant to be driving a car again.

Приємно було знову вести автомобіль.

III. **Perfect Infinitive** виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком:

I was pleased to have done something.

Я була задоволена, що я дещо зробила.

З модальними дієсловами **should, ought, could, might** у стверджувальній формі, а також після **was/were** в модальному значенні Perfect Infinitive показує, що дія не відбулася:

He should have stayed at home.

Йому слід було залишитися вдома (але він не залишився).

He was to have done it.

Він мав зробити це (але не зробив).

Таке саме значення має Perfect Infinitive після минулого часу дієслів **to expect** сподіватися, чекати; **to hope** надіятися; **to intend** мати намір та ін.:

I hoped to have found him at home.

Я сподівався застати його вдома (але не застав).

IV. **Perfect Continuous Infinitive** виражає тривалу дію, що відбувалася протягом певного часу перед дією, вираженою дієсловом-присудком:

I am happy to have been living in Kyiv for 25 years.

Я щасливий, що 25 років живу в Києві.

V. Інфінітив вживається в активному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, означає суб'єкт дії, вираженої інфінітивом:

But they don't want to play with me.

Але вони не хочуть гратися зі мною.

Інфінітив вживається в пасивному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, означає об'єкт дії, вираженої інфінітивом:

She didn't want to be found. Вона не хотіла, щоб її знашли.

VI. Інфінітив також вживається:

1. Після таких дієслів, як: **advise, afford, agree, appear, attempt, decide, dare, forget, fail, expect, hope, manage, offer, plan, pretend, promise, refuse, seem, tend, threaten, want, etc.**

e.g. He refused to answer my questions. I hope to see you again soon.

He promised not to be late.

Інфінітивні конструкції

Складний підмет (Суб'єктний інфінітивний комплекс)

Інфінітив вживається в суб'єктному інфінітивному звороті – **Complex Subject** - ("складний підмет"), де іменник чи займенник стоїть в загальному відмінку:

а) після таких дієслів в пасивному стані, як: *say, report, think, believe, expect, consider, suppose, see, hear, feel, notice, observe, watch, order, allow, permit, etc.*

e. g. Mark was seen to cross the street. Бачили, як Марк переходив вулицю.

He was made to do it. Його примусили це зробити. The Moon is known to be the Earth's Відомо, що Місяць - satellite. супутник Землі.

He is known to be a good poet. Кажуть, що він хороший поет.

б) після наступних дієслів в активному стані: *seem, appear (здаватися), happen, chance (тратитися), turn out, prove (виявлятися)*:

e.g. They seemed not to listen to their teacher. Здавалося, що вони не слухали свого вчителя. He appears to be a good psychologist.

Здається, він хороший психолог.

в) після словосполучень *to be sure, to be certain, to be likely, to be unlikely*:

e. g. They are likely to meet often.

Вони, мабуть, часто зустрічатимуться. He is unlikely to change his mind.

Несхоже, щоб він передумав. They are sure to win the match.

Вони обов'язково виграють цей матч.

Складний додаток (Об'єктний інфінітивний комплекс)

Інфінітив вживається в конструкції: Verb + Pro(noun) + Infinitive

– в об'єктному інфінітивному звороті (**Complex Object**), де додатком (object) є іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку, після якого вживається інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений цим іменником або займенником.

Цей об'єктний інфінітивний зворот (Complex Object) вживається:

1) після дієслів: *consider, believe, think, find, know, expect, suppose, want, wish, desire, like, would like, dislike, hate, intend, request, ask (просити), allow, permit, recommend, cause, force, make* (примушувати), *let* (веліти, дозволяти):

e. g. Mr. Lee expected them to be here at ten o'clock. The police ordered the driver (him) to stop.

2) після дієслів to make, to let, to see, to hear, to feel, to watch, to observe, to notice – частка **to** перед інфінітивом не вживається:

e. g. I saw Mark cross the street. Я бачив, як він переходив вулицю. They made him do it. Його примусили це зробити.

Об'єктний інфінітивний зворот перекладається на українську мову здебільшого підрядним додатковим реченням, де іменник чи займенник відповідає підмету, а інфінітив – присудку цього підрядного речення.

For+ Інфінітив

Інфінітив вживається також в прийменниковому інфінітивному комплексі – в конструкції "for + noun/pronoun + infinitive" (де займенник вживається в об'єктному відмінку):

e. g. They asked for the data (them) to be published. Вони просили, щоб ці данні були опубліковані.

For this work to be done successfully conditions must be favourable. Для того щоб ця робота була виконана успішно, необхідні сприятливі умови.

Цей інфінітивний зворот може знаходитися в будь-якій частині речення. На українську мову частіше за все перекладається підрядним реченням з сполучником "щоб/для того щоб".

Функції інфінітива в реченні

1. Інфінітив може вживатися в реченні в ролі підмета:

e. g. To apply fertilizers is very important for growing crops in this region.

Вносити добрива (внесення добрив) – дуже важливо для вирощування врожаїв в цьому регіоні.

2. Інфінітив може вживатися в ролі предикатива (іменної частини складного присудка):

e. g. The point is to achieve the aim. Головне – досягти мети.

3. Інфінітив може вживатися в ролі частини дієслівного складного присудка:

а) з модальними дієсловами:

e. g. They must do it at once.

б) з дієсловами, що вживаються з інфінітивом іншого дієслова (to want, to wish, to try, to intend, to expect, to hope та ін.):

e. g. He wants to read a newspaper.

в) з дієсловами, що означають початок або продовження дії (to begin, to start, to continue та ін.):

e. g. She began to look through the journals on her speciality.

4. Інфінітив може вживатися в ролі додатка до дієслів та прикметників:

e. g. She asked me to speak loudly.

I'll be happy to accept your invitation.

5. Інфінітив може вживатися як обставина мети:

e.g. We often use heating (in order) to increase the reaction rate.

Ми часто використовуємо нагрівання для того, щоб підвищити швидкість реакції.

6. Інфінітив також вживається як означення:

e.g. He described some phenomena to be observed there only in winter. Він описав деякі явища, які можна спостерігати тільки взимку

Тренувальні вправи

1. Перекладіть українською, звертаючи увагу на форму інфінітиву:

1. She wants to be invited to the party. 2. They must be working in the garden. 3. We expect them to have returned. 4. She is said to have been working at school for many years.

2. Поставте дієслова у відповідній формі інфінітиву. Перекладіть речення українською:

1. This film turned out (show) ... in our club last month.
2. He is expected (take part) ... in the conference next week.
3. Pluto is known (discover) ... in 1930.
4. We expect them (return) ... in 2 days.
5. This question is likely (discuss) ... tomorrow.
6. We know this phenomenon (explain) ... by astronomers in the distant past.

3. Поставте частку *to* перед інфінітивом там, де це необхідно:

1. I think you ought ... apologize. 2. Make him ... speak louder. 3. Help me ... carry this bag. 4. My son asked me ... let him ... go to the theatre. 5. I must ... go to the country. 6. He said that she might ... come in the evening. 7. She was made ... repeat the song.

4. Прочитайте та перекладіть наступні речення з об'єктним інфінітивним комплексом. Зверніть увагу на вживання або відсутність частки *to* перед інфінітивом:

1. We expected her to return.
2. He allowed me to use his car.
3. I expect you to be on time.
4. The doctor told me to take these pills.
5. I want you to be happy.
6. I saw my friend run down the street.
7. I heard the rain fall on the roof.
8. I heard a famous opera star sing at the concert last night.
9. She watched the children play in the yard.
10. His parents intended him to go with them to the farm.

5. Доповніть речення, поставивши, де необхідно, частку *to* перед інфінітивом та займенники в об'єктному відмінку:

1. The teacher made ... (he/ to learn) the poem by heart.
2. I wanted ... (they/ to work) here.
3. They expect ... (we/ to answer) the letter at once.
4. You noticed ... (she/ to approach) the river.
5. I heard ... (he/ to read) it aloud.
6. His parents want ... (he/ to become) an agronomist.
7. We watched ... (they/ to play) in the yard.
8. You forced ... (he/ to do) the exercise again.
9. I let ... (she/ to leave) the room.
10. The rain ... (we/ to go) home.

6. Перефразуйте наступні складнопідрядні речення в прості, вживаючи Complex Subject (суб'єктний інфінітивний зворот). Зверніть увагу на форму інфінітиву:

e.g. It is reported that the delegation arrived in Paris on the 10th of September. –
The delegation is reported to have arrived on the 10th of September.

1. It is known that he works hard.
2. It is said that she has been teaching chemistry at our University for thirty years.
3. It seems that our students are working in the field.
4. It is believed that this house was built in the 19th century.
5. It is supposed that his article will be published next week.
6. It turned out that the translation was very difficult.
7. It was supposed that the weather would be fine in May.

The Participle
(Складні форми дієприкметника)

Перфектний дієприкметник (Perfect Participle)

Perfect Participle має дві форми — активного та пасивного стану. Форма активного стану утворюється за допомогою Present Participle допоміжного дієслова to have і Past Participle основного дієслова: **having asked**.

Форма пасивного стану Perfect Participle утворюється за допомогою having been і Past Participle основного дієслова: **having been asked**. Неперехідні дієслова не мають форми пасивного стану (напр. to go):

<u>Форми</u>	<u>Active</u>	<u>Passive</u>
Perfect	having asked	having been asked
	having gone	

Значення та вживання

Perfect Participle виражає дію, яка передує дії, вираженій дієсловом-присудком. Perfect Participle відповідає українському прислівнику доконаного виду:

Having learned about it, they stopped speaking. Дізнавшись про це, вони припинили розмову.

Perfect Participle Active вживається тоді, коли іменник чи займенник, до якого він відноситься, означає суб'єкт вираженої ним дії:

Having taking the book, he left the library. Взявши книгу, він вийшов з бібліотеки.

Пасивна форма дієприкметника.

(Present Participle Passive та Perfect Participle Passive)

Пасивна форма дієприкметника вживається тоді, коли іменник чи займенник, до якого він відноситься, означає об'єкт вираженої ним дії. Present Participle

Passive вживається для вираження дії, що відбувається на теперішній момент чи теперішній період часу, на відміну від Past Participle, який виражає дію, що відбувається звичайно, взагалі.

The question now **being discussed** at the meeting is very important.

Питання, що обговорюється зараз at the meeting, - дуже важливе.

The large house **being built** in our street is a new building of the University.

Велика будівля, що будується на нашій вулиці, новий корпус університету.

Perfect Participle Passive вживається в функції обставини причини і часу та вказує на дію, що відбулася до дії присудка:

Having been invited to a party, she could not stay at home.

Оскільки її запросили на вечірку, вона не змогла залишитися вдома.

Дієприкметникові конструкції

Складний додаток

Складний додаток з дієприкметником вживається після дієслів **see, hear, feel, want, like, find, catch, leave, keep, have, get, etc.**, і має таку ж структуру, що й складний додаток з інфінітивом. Але замість інфінітива вживається дієприкметник:

I saw him running. =

Я бачив, як він біг.

I saw him run.

I heard her shouting. = Я чув, як вона кричала.

I heard her shout.

Present Participle вживається замість інфінітива, якщо дію не завершено:

I saw him driving off.

Я бачив, як він від'їжджає.

I saw him drive off.

Я бачив, як він від'їхав. Past

Participle вживається замість пасивного інфінітива:

He had his hair cut.

Йому підстригли волосся.

The Absolute Participle Complex (Незалежний дієприкметниковий зворот)

Незалежний дієприкметниковий зворот (НДЗ) складається з дієприкметника, перед яким стоїть іменник у загальному відмінку або займенник у називному відмінку. НДЗ завжди відокремлюються від головного речення комою.

Коли НДЗ стоїть на початку речення, він перекладається підрядним реченням обставини за допомогою сполучників “коли”; “після того, як”; “тому що”; “через те, що”; “оскільки”; “якщо”:

The rain having stopped, we went out.
ушух, ми вийшли з дому.

Коли (після того, як) дощ

Weather permitting, we'll go for a walk.
підемо на прогулянку.

Якщо погода дозволить, ми

The professor being ill, the lecture was

Оскільки професор був

put off.

хворим, лекцію відстрочили.

Коли НДЗ стоїть після головного речення, він перекладається сурядним реченням за допомогою сполучників “і”; “а”; “при цьому”; “до того ж” або без сполучника:

Farmers grow a lot of grain crops in our country, **wheat being the most important.** Фермери вирощують багато, зернових, при чому пшениця є найважливішою.

They went quickly out of the house, **he accompanying her to the station.** Вони швидко вийшли з дому, і він провів її до вокзалу.

Тренувальні вправи

1. В якому з речень вжито Perfect Participle?

1. While reading an interesting English story she used a dictionary.
2. Entering the room we found nobody there.
3. He looked through the newspaper received this morning.
4. Having cleaned the room they went shopping.
5. The contract signed last year is useful for both sides.

2. Прочитайте та перекладіть українською:

1. Having finished the experiment he described its results in his article
2. Having solved many scientific and technical problems, our scientists could launch the first spaceship in outer space.
3. Having travelled about the country nearly two months, he returned to the capital.
4. The questions now being discussed at the meeting are very important.
5. Having collected all the material, she was able to write her report to the conference.
6. Having been sent to the wrong adress, the letter didn't reach them.
7. Yesterday the professor told us about the experiments now being carried on in his laboratory.

4. В якому реченні незалежний дієприкметниковий зворот слід перекласти підрядним реченням з сполучником «після того як»?

1. This crop being used for different purposes, man cultivates it all over the world.
2. Water covers nearly three fourths of the Earth, most being sea water.
3. The distribution of water on our planet varying greatly, some places get too much water or too little.
4. The experiments having been carried out, they started new investigations.
5. The bridge being destroyed, we couldn't cross the river.

The Gerund (Герундій)

Герундій - це неособова форма дієслова, що має властивості дієслова та іменника. Як і інфінітив, герундій називає дію: reading — читання, seeing — бачення.

В українській мові немає форми, яка відповідала б герундію. Слова читання, бачення - іменники, що утворились від дієслів, але вони не мають граматичних ознак дієслова. Герундій перекладається іменником, інфінітивом, дієприкметником, дієсловом, підрядним

реченням.

Дієслівні властивості Герундій має такі дієслівні властивості:

1) герундій перехідних дієслів вживається з прямим додатком: I like **reading books**. Я люблю читати книжки.

She began **preparing food**. Вона почала готувати їжу.

2) герундій може мати означення, виражене прислівником: They continued **listening attentively**. Вони продовжували уважно слухати.

3) герундій має неозначену й перфектну форми, вживається в активному і пасивному стані. Форми герундія співпадають з формами дієприкметника.

<u>Форми</u>	<u>Active</u>	<u>Passive</u>
Indefinite	writing	being written
Perfect	having written	having been written

Неозначена форма герундія (Indefinite Gerund) вживається:

а) для вираження дії, одночасної з дією, вираженою дієсловом-присудком речення:

He sat without **turning** his head. Він сидів, не обертаючись, б) для вираження дії безвідносно до якогось певного часу:

Seeing is believing. Бачити — значить вірити.

в) після дієслів to intend, to suggest, to insist та деяких інших Indefinite Gerund виражає майбутню дію по відношенню до дії, вираженої дієсловом-присудком:

He insisted on **telling** her about it. Він наполягав на тому, щоб розказати їй про це.

г) для вираження дії, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком, зокрема після дієслів to thank, to forget, to remember, to excuse, to apologize, а також після прийменників on і after:

I **don't remember seeing** her. Я не пам'ятаю, щоб я бачив її.

Перфектна форма герундія (Perfect Gerund) виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком речення:

Thank you for **having helped** me. Спасибі, що допомогли мені.

Герундій вживається в пасивному стані, якщо іменник чи займенник, до якого він відноситься, позначає об'єкт вираженої ним дії:

He does not come without **being invited**.

Він не приходять, якщо його не запрошують. She remembers **having been showing** this article.

Вона пам'ятає, що їй показували цю статтю.

Функції герундія в реченні.

Герундій у реченні може виконувати такі властиві іменнику

синтаксичні функції:

- 1) підмета:
Smoking is harmful. Палити - шкідливо.
- 2) предикатива:
His hobby is **collecting** stamps. Його улюблене заняття -
колекціонувати поштові марки.
- 3) додатка (прямого і прийменникового):
Forgive my **saying** it. Пробач мені те, що я сказав.
She is fond of **painting**. Вона полюбляє малювати.
- 4) обставини (мети, причини, умови, часу, способу дії): She improved
the text **by changing** a few sentences.
Вона покращила текст, замінивши декілька речень. They never
obtain high yields **without applying** fertilizers.
Вони ніколи не отримують високих врожаїв, не застосовуючи добрив.

Вживання

- 1) Після дієслів: to avoid, to finish, to suggest, cannot help, to enjoy, to excuse, to forgive, to postpone, to delay, to mind, та ін. - вживається тільки герундій (з усіх неособових форм дієслова):
We finished **dressing**. Ми закінчили одягатися.
- 2) Після дієслів та дієслівних словосполучень з прийменниками: to leave off, to give up, to go on, to keep on, to put off, to insist on, to agree to, to prevent from, to thank for, to be busy in, to be capable of, to be fond of, to be proud of, to be surprised at, та ін.:
Mary left off **ironing**. Мері перестала прасувати.
Fancy **going** for a walk in such weather. Уявіть собі прогулянку в таку погоду.
- 3) Після прикметників **worth** та **busy** (з дієсловом to be):
These fertilizers **are worth buying**. Ці добрива варто купити. Yesterday
he **was busy working** in the garden. Вчора він був зайнятий
роботою в саду.
- 4) Герундій або інфінітив вживається після таких дієслів, як: to begin, to start, to continue, to propose, to like, to try, to refuse, to intend, to forget, to remember, to prefer:
The children **began playing**. = The children **began to play**.

Порівняйте:

- (1) stop + gerund: When the professor entered the room, the students stopped talking. (The room became quiet.)
- (2) stop + infinitive of purpose: While I was walking down the street, I ran into an old friend. I stopped to talk to him. (I stopped walking in order to talk to him.)

Комплекс з герундієм

Перша частина герундіального комплексу — іменник у присвійному чи

загальному відмінку або присвійний займенник. Друга частина — герундій, що виражає дію, яку виконує чи зазнає особа або предмет, позначений першою частиною комплексу. Такий зворот часто перекладається підрядним реченням, де займенник чи іменник є підметом, а герундій - присудком:

I don't like **him going** here. Мені не подобається, що він іде туди.

I remember **his friend taking part** in the conference. Я пам'ятаю, що його друг брав участь у конференції.

They told us about **his coming** here. Вони сказали нам про те, що він приходив сюди.

Тренувальні вправи

1. Перекладіть на українську мову, звертаючи увагу на функцію герундія в реченні та його форму:

1. He likes translating scientific articles from English into Ukrainian.
2. After having changed the temperature twice he decided to change conditions of the experiment.
3. The manager has finished dictating a text to her secretary.
4. Having been read and corrected by the secretary, the text contained no mistakes.
5. On carrying out his experiments, he could make a lot of calculations.
6. Instead of translating the article himself, he asked his friend to do it.

2. Доповніть речення, вживаючи форму герундія наступних дієслів: to watch, to go, to stay, to write, to talk, to forget, to clean

1. I think people should stop ... television so much.
2. He has finished ... the flat.
3. Nobody thought of ... to bed.
4. Don't fear my ... her.
5. I insist on my sister's ... at home.
6. I don't enjoy ... letters.
7. He likes ... to me.

3. Складіть речення, користуючись таблицею:

1. Thank you for	seeing my parents next week.
2. I'm thinking of	disturbing you.
3. How about	dancing and singing.
4. I apologise for	telling me the truth.
5. I'm tired of	understanding this.
6. She's very good at	going to the cinema tonight?
7. He's not capable of	answering that child's questions.

4. З наведеного переліку дієслів, виберіть ті, після яких вживається герундій:

Agree, avoid, can't help, decide, expect, fancy, finish, give up, happen, hope, mind, manage, prepare, postpone, promise, put off, refuse, seem, suggest, wish.

5. Виберіть правильну форму дієслова (інфінітив чи герундій):

1. Do you remember (meet) her last year?
2. I regret (not visit) her when she was ill.
3. Do you want to go on (learn) English?
4. He doesn't allow us (make) personal phone calls.
5. He's stopped (smoke).
6. He stopped for a few minutes (rest).
7. I like (watch) TV in the evenings.
8. Do you think this book is worth (read)?
9. I can't help (worry) about it.
10. I managed (find) a taxi. 11. She suggested (go) to a movie.
12. They can't afford (buy) this car.

Умовний спосіб (The Subjunctive Mood)

Умовний спосіб виражає дію не як реальну, а як таку, що могла б відбутися за певних умов, а також необхідну, бажану або нереальну, нездійсненну.

В англійській мові вживаються чотири форми умовного способу: the Conditional Mood, the Suppositional Mood, Subjunctive I, Subjunctive II.

The Conditional Mood.

3 types of Conditional Sentences (3 типи умовних речень).

Conditional Mood утворюється з допоміжних дієслів *should* або *would*, у другій і третій особах – *would*. За формою Conditional Mood збігається з Future-in-the-Past дійсного способу, але відрізняється від нього за значенням.

Conditional Mood вживається для вираження дії, яка відбулася б за певних умов у теперішньому, минулому або майбутньому часі, але не відбудеться з якихось причин:

If she knew his addree (now), she would write to him. - Якби вона знала його адресу, вона б написала йому.

Conditional Mood має дві часові форми: present і past.

Present Conditional утворюється з допоміжних дієслів *should* і *would* та інфінітива основного дієслова без частки *to* (збігається з Future Simple-in-the-Past):

I (we) **should/would work**

He (she, it, you, they) **would work**

Present Conditional виражає дію, що за певних умов могла б відбутися в теперішньому або майбутньому часі.

Past Conditional утворюється з допоміжних дієслів *should* і *would* та перфектної форми інфінітива основного дієслова без частки *to* (збігається з Future Perfect-in-the-Past):

I (we) **should/would have worked**

He (she, it, you, they) **would have worked**

Past Conditional виражає дію, що за певних умов могла б відбутися в минулому, але через відсутність цих умов не відбулася.

3 типи умовних речень

I Реальна умова, тип що відноситься до теперішнього або майбутнього часу

1) If Present Simple; Present Simple. If I have enough time, I visit granny every week.

2) If Present Simple; Future Simple. If the weather is fine tomorrow, we'll go to the country.

II Малоймовірна умова, тип що відноситься до теперішнього або майбутнього часу

If Past Simple; Future-in-the-Past² If he were¹ here, he would help us.

If I saw my friend tomorrow, I should ask him about it.

III Нереальна умова, тип що відносяться до минулого часу

If Past Perfect; would + Perfect Infinitive If I had seen him yesterday, I should have asked him about it.

Примітка:

¹ Дієслово *to be* має форму **were** в 1-ій та 3-ій ос. однини, оскільки вживається у формі Past Subjunctive.

² В умовних реченнях II типу в головному реченні може вживатися сполучення **could** або **might** з Indefinite Infinitive.

Аналогічно, в умовних реченнях III типу в головному реченні може вживатися сполучення **could** або **might** з Perfect Infinitive. На українську перекладається – міг би, могли б з інфінітивом:

He could do it if he tried.

Він міг би це зробитиб якби

He could have done it if he had tried. спробував.

Умовні речення з дієсловом WISH

Має відношення до майбутнього часу	I wish you <u>would read</u> more in future.	Як би мені хотілося, щоб ви читали більше в майбутньому.
	I wish we <u>would (could) meet</u> next summer.	Як би мені хотілося, щоб ми зустрілися (змогли зустрітися) наступного літа.
Має відношення до теперішнього часу	I wish I <u>had</u> time. I wish I <u>could speak</u> German.	Шкода, що в мене немає часу. Мені б хотілося розмовляти німецькою.
Має відношення до минулого часу	I wish I <u>had had</u> more time yesterday. I wish you <u>hadn't done</u> this. I wish he <u>had been</u> here then	Шкода, що вчора я мав мало часу. Шкода, що ти це зробив. Шкода, що його тоді тут не було.

Тренувальні вправи

1. Вправа 1. Розкрийте дужки, поставте дієслово у відповідному часі: She (to buy) the dress tomorrow but the shop will be closed.
2. She (to buy) the dress but the shop was closed.
3. The teacher was absent today, so class was canceled. If she (be) absent if again tomorrow, class (cancel) tomorrow, too.
4. If she (to learn) English, I (to buy) her this book.
5. If my brother (to have) time now, he (to help) us.
6. I am not an astronaut. If I (to be) an astronaut, I (to take) my camera with me on the rocket ship next month.
7. I (to do) the same if I (to be) in your shoes.
8. It is expensive to call across the ocean. However, if transoceanic telephone calls (be) cheap, I (call) my family every day and (talk) for hours.

Вправа 2. Розкрийте дужки, вживаючи потрібну форму умовного речення після wish. Перекладіть українською:

1. I wish you (to come) with us.
2. I wish you (to be) with us yesterday.
3. I wish we (to meet) again next summer.
4. I wish I (to be) at yesterday's party: it must have been very merry.
5. If only she (to tell) me the truth then.
6. I wish you (not to be) so impatient. It wasn't wise of you.

7. They wished they (not to see) this horrible scene again.
8. I wish you (to phone) me last Sunday.
9. I wish I (to have) a season ticket to the Philharmonic next winter.
10. I wish you (not to speak) on the telephone so much.
11. I wish you (to send) word as soon as you arrive
12. They wish they (not to quarrel) with their neighbours a year ago.

Вправа 3. Перефразуйте речення за зразком, використовуючи відповідні часові форми умовного способу:

Model: If my brother has time, he will help them. If my brother had time, he would help them.

1. If there is much snow in January, they will go skiing every day.
2. If you've spoken the truth, you won't have anything to complain about.
3. If the rain stops, the children will go for a walk.
4. If I send the money at once, my dog will be returned alive and well.
5. If the water is warm, we shall have a picnic.

Вправа 4. Перефразуйте речення за зразком, використовуючи відповідні часові форми умовного способу відносно минулого часу: Model: If he saw his friend, he would ask him about it

If he had seen his friend (yesterday), he would have asked him about it.

1. If she were attentive, she wouldn't make so many mistakes.
2. If he were here, he would help us.
3. If he knew the number of her telephone, he would ring her up.
4. She would buy that book, if she had money with her.
5. If Nick worked hard, he would pass his examination.
6. If we had time, we would play chess.
7. If she came in time, she would join us.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева Т.Я. Научный английский язык / Т.Я. Андреева. – Екатеринбург : Издательство уральского ун-та, 2006. – 104 с.
2. Веселовская Н.Г. Английский язык для специальностей «Землеустройство» и «Земельный кадастр» : учебное пособие / Н.Г. Веселовская. – М. : Издательский центр «Академия», 2009. – 208 с.
3. Жилко Н.М., Панова Л.С. Вправи з граматики англійської мови: Навчальний посібник. – К.: Освіта, 2007. – 355 с.
4. Косолапов В.І. Методичний посібник до практичних занять з дисципліни англійська мова для студентів спеціальності 7.070900 - «Землепорядкування та кадастр». – Рівне: РДТУ, 2001. – 102 с.
5. Dudley-Evans T. & St John M.J. Developments in English for Special Purposes. – CUP, 1998. – 205 p.
6. Hutchinson T., Water A. English for University Students. – CUP, 2007. – 185 p
7. Tamzer A. Cambridge English for scientists. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. — 108 p.